

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ**

Katedra: Katedra českého jazyka a literatury

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor Profesní studium pro střední školy
Učitelství českého jazyka a literatury
Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy
a střední školy – základy společenských věd

**Lingvistická konfrontace rozhlasových
a televizních předpovědí počasí**

**Linguistic Comparison of Radio and TV
Weather Forecasts**

Diplomová práce: 11-FP-KČL-D-03

Autor:

Bc. Jana Šťastná

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Jarmila Sulovská

Počet

Stran	Slov	obrázků	tabulek	pramenů	Příloh
102	16 014	0	0	24	5

V Liberci dne: 4. 5. 2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Jana ŠŤASTNÁ
Osobní číslo: P10000984
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obory: Profesní studium pro střední školy
Učitelství českého jazyka a literatury
Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy - základy společenských věd
Název tématu: Lingvistická konfrontace rozhlasových a televizních předpovědí počasí
Zadávací katedra: Katedra českého jazyka a literatury

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Požadavky:

Prostudovat odbornou literaturu.

Analyzovat mluvní projevy vybraných rozhlasových a televizních moderátorů. Provést srovnání po stránce lexikální, fonetické, morfologické a syntaktické. Zaměřit se na kulturu mluveného projevu a v případě televize i na nonverbální komunikaci.

Metody:

Dlouhodobé sledování zpráv o počasí ve vybraných médiích.

Analýza a komparace určených zpravodajských vstupů.

Cíl:

Tvorba metodických materiálů k využití v hodinách českého jazyka a mediální výchovy, které budou zaměřeny na rozvíjení komunikační kompetence.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARTOŠEK, J.; DAŇKOVÁ, H.: Žurnalistika a škola. Vyd. 2. Frýdek-Místek: Ing. Václav Daněk, 2010. 207 s.

BLAŽEK, B.: Tváří v tvář obrazovce. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s.

ČECHOVÁ, M. a kol.: Stylistika současné češtiny. Vyd. 1. Praha: ISV, 1997. 282 s.

KARAS, P. a kol.: Skoro jasno: průvodce televizní předpovědí počasí. Vyd. 1. Praha: Česká televize, 2007. 206 s.

KROBOTOVÁ, M.: Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu. Olomouc: UP, 2000. 219 s.

MARŠÍK, J.: Úvod do teorie rozhlasového programu. Praha: UK, 1995. 106 s.

OSVALDOVÁ, B. a kol.: Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum, 2001. 155 s.

VERNER, P.: Zpravodajství a publicistika. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. 104 s.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Jarmila Sulovská

Katedra českého jazyka a literatury

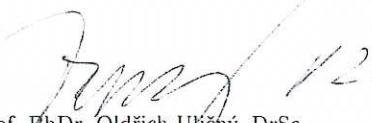
Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2012**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.

vedoucí katedry

dne

23/5/11

Čestné prohlášení

Název práce: Lingvistická konfrontace rozhlasových a televizních předpovědí počasí
Jméno a příjmení autora: Bc. Jana Šťastná
Osobní číslo: P10000984

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má diplomová práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucí diplomové práce.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé diplomové práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 4. 5. 2012

Bc. Jana Šťastná

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní magistře Jarmile Sulovské, vedoucí mojí diplomové práce, za odborné vedení, užitečné připomínky a poskytnuté konzultace. Paní doktorce Janě Adámkové a inženýrce Aleně Zárybnické děkuji za poskytnuté rozhovory a jejich cenné rady. A v neposlední řadě děkuji celé mé rodině za všeobecnou podporu během studia.

Anotace

Diplomová práce podává informace o jazykové úrovni rozhlasových a televizních předpovědí počasí. Práce porovnává jednotlivé typy předpovědí počasí a zaměřuje se na jejich didaktické využití ve výuce českého jazyka a mediální výchovy se zaměřením na rozvoj komunikativních kompetencí žáků základních škol. Didaktické využití je zde prezentováno osmi vzorovými přípravami, které byly prakticky vyzkoušeny ve výuce a následně zhodnoceny.

Klíčová slova: předpověď počasí, jazyková analýza, komunikativní kompetence, mediální výchova

Annotation

The diploma thesis provides the information about the language quality of the weather forecast on the radio and television. The work compares individual types of the weather forecast and focuses on their didactical use in the lessons of the Czech language and media education. The stress is on developing learner's communication competence at lower secondary school. The didactical use is presented in eight sample lesson plans, which were tested in teaching and subsequently evaluated.

Key words: weather forecast, language analysis, communication competence, media education

Obsah

ÚVOD	8
LITERATURA K TÉMATU	9
1. ZPRAVODAJSTVÍ.....	12
1.1 ÚČELOVÉ ZPRAVODAJSTVÍ.....	12
1.1.1 Pravidla pro tvorbu zprávy	13
1.1.2 Jazykově-slohová stránka zpravodajství	14
2. ROZHLASOVÝ PROGRAM.....	15
2.1 PŘEDMĚT TEORIE ROZHLASOVÉHO PROGRAMU	15
2.2 SLOVNÍČEK POJMŮ	16
2.3 ŽURNALISTICKÝ PROGRAM	16
2.4 TYPY ROZHLASOVÝCH STANIC.....	18
3. TELEVIZNÍ PROGRAM	19
4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE S MLUVENÝMI TEXTY	21
4.1 KRITÉRIA TRŽDĚNÍ MLUVENÝCH TEXTŮ	21
4.2 ZAZNAMENÁVÁNÍ MLUVENÉHO TEXTU	22
4.2.1 Zásady přepisování záznamů mluvených textů	22
4.3 MLUVENÝ TEXT V URČITÉ KOMUNIKAČNÍ SITUACI.....	23
4.4 SYNTAKTICKÁ INTERPRETACE MLUVENÉHO TEXTU	24
4.4.1 Syntaktická výstavba obsahově-pragmatické jednotky	25
4.5 INTERPRETACE MLUVENÉHO (SPONTÁNNÍHO) TEXTU	26
5. KOMPARACE PŘEDPOVĚDÍ POČASÍ	28
5.1 KOMPARACE ROZHLASOVÝCH A TELEVIZNÍCH PŘEDPOVĚDÍ	28
5.2 KOMPARACE DVOU VYBRANÝCH TELEVIZNÍCH PŘEDPOVĚDÍ POČASÍ.....	29
5.2.1 Česká televize	30
5.2.2 Nova	31
5.3 KOMPARACE PP PŘED ÚPRAVAMI VYSÍLÁNÍ ČT A PO NICH	32
6. DIDAKTICKÉ VYUŽITÍ PŘEDPOVĚDÍ POČASÍ.....	34
ZÁVĚR.....	60
POUŽITÁ LITERATURA	61
PŘÍLOHY	I
1) DIDAKTICKÉ MATERIÁLY K PŘÍPRAVÁM	II
2) PŘEPISY VYBRANÝCH MLUVENÝCH TEXTŮ.....	XXXII
3) ZÁZNAM ROZHOVORU S MGR. JANOU ADÁMKOVOU, PH.D.....	XXXVIII
4) ZÁZNAM ROZHOVORU S ING. ALENOU ZÁRYBNICKOU	XL

Seznam použitých zkratek

ČT... Česká televize

MT... mluvený text

OPC... obsahově-pragmatický celek

OPJ... obsahově-pragmatické jednotky

PL... pracovní list

PP... předpověď počasí

RP... rozhlasový program

TV... televizní

Úvod

Jedním z požadavků na volbu témat vhodných pro vyučování je provázanost s životem žáků. Faktor, který ovlivňuje životy všech lidí bez rozdílu, je počasí. Vzhledem k jeho důležitosti se v současné době skýtají různé možnosti, jak se k informacím o počasí dostat. Zjednodušeně se soubory těchto informací nazývají předpovědi počasí. Žáci sledují předpovědi počasí z mnoha důvodů, kterými mohou být jejich koníčky, sportovní aktivity, ale i školní docházka. Práce si klade za cíl tento zpravodajský žánr žákům přiblížit, nastínit jeho historický původ a využít ho při výuce českého jazyka.

Uplatnění různých mediálních forem předpovědí počasí ve výuce žáků vyžaduje nejprve seznámení se s charakterem jednotlivých sdělovacích prostředků a jejich následným vlivem na podobu samotné předpovědi počasí. Práce poukazuje na rozdíly v tak specifickém žánru, do něhož se zásadně nepromítá situace ve společnosti nebo není na první pohled patrné jeho zaměření na cílovou skupinu.

Práce s mluvenými texty, jimiž předpovědi počasí jsou, má svoje pravidla, kterým je věnována samostatná kapitola.

Na základě teoretických poznatků o žurnalistice, zpravodajství, mluveném textu a nonverbálního vyjádření jsou vytvořeny přípravy, jež jsou po uvedení do praxe zpětně hodnoceny.

Práce mimo jiné poskytuje návod a příklady, jak využít předpovědi počasí jako didaktický materiál ve výuce českého jazyka na základních školách.

Literatura k tématu

Žurnalistika a zpravodajství jako takové bývá celkem často sledováno a zkoumáno. Existuje řada knih seznamujících čtenáře s obecnými informacemi týkajícími se tohoto tématu – od vysvětlení jednotlivých pojmů, přes jazykovou stránku, obsah, až po etická východiska. Diplomová práce se zaměřuje na velice specifický druh zpravodajství – předpovědi počasí. V této kapitole se seznámíme i s literaturou věnovanou tomuto pořadu.

Vedle literatury zpracovávající zpravodajství a žurnalistiku zde uvedeme také tituly věnující se jazykové složce předpovědi počasí (PP), jelikož se budeme zabývat jazykovou analýzou PP.

V neposlední řadě nás bude také zajímat možnost využití poznatků DP v učitelské praxi – čili didaktické využití PP ve vyučování českého jazyka (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, atd.), a proto budeme vycházet také z literatury didaktické. V této oblasti si autorka velmi váží rozhovoru, který měla možnost vést s Mgr. Janou Adámkovou Ph.D., která je vedle moderování televizních předpovědí počasí známá i jako odbornice na rétoriku.

Obecné poznatky o žurnalistice, zpravodajství a médiích DP čerpá z publikací Pavla Vernera *Zpravodajství a publicistika* a *Úvod do praktické žurnalistiky* (viz seznam literatury).

Po seznámení se s nutnými základy žurnalistiky je vhodné se věnovat způsobu tvorby rozhlasového programu. K tomu posloužila skripta Josefa Maršíka *Úvod do teorie rozhlasového programu*, kde je popsán způsob vzniku struktury a obsahu rozhlasových programů (za jakých podmínek a pravidel vznikají) při čemž je velký důraz kladen na posluchače/diváka. Toto vše má vliv na jazyk programů. Specifika zpravodajství v TV jsou v této práci čerpána z publikace *Zpravodajství v médiích* (viz seznam literatury).

Cílem DP je analýza jazyka PP. Televizní stanice jsou si vědomy toho, že posluchači/diváci vnímají PP komplexně. Diváci hodnotí, jaké získají informace a co z nich mají vyvodit. Pořady se od sebe (nejen) po jazykové stránce velmi liší.

Rozdílné jsou stejně zaměřené pořady na různých stanicích. Nejmarkantnější je tento rozdíl právě ve zpravodajství, počasí nevyjímaje. Česká televize, jako jedna z mála, klade důraz na jazyk zpravodajství, a tak vznikla např. *Analýza a hodnocení jazykové úrovně vybraných pořadů České televize za 2. pololetí 2006* (viz seznam literatury). Zprávu vypracoval Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. V rámci zpravodajského bloku je zde podrobena analýze také PP – byly zjištěny jisté nedostatky, na které upozorníme i v této DP.

Vznikem zprávy se výše zmiňované tituly zabývají podrobně, ale tomu, jakým způsobem se tvoří PP, není věnováno tolik pozornosti. Neznamená to, že by byl jejich zrod nudný nebo nezajímavý, jak je možno se přesvědčit v článku Josefa Tučka: *Jak vzniká předpověď počasí? Bud'te u toho* (viz seznam literatury). Jedním z „jazykových problémů“ PP jsou některé termíny, jež nemohou být užity v předpovědi libovolně, protože je mezi nimi z odborného hlediska značný rozdíl (např. ojediněle / místy).

Pro DP je důležitou publikací *Skoro jasno*. Kniha vyšla díky pozitivnímu ohlasu diváků na původně televizní cyklus *Skoro jasno*, který vznikl z potřeby diváků lépe rozumět odborně pojaté PP na ČT. Kolektiv autorů, moderátorů počasí a zároveň zkušených meteorologů, tak nabídl zájemcům o profesionální PP objasnění mnohých odborných termínů. Neznalost některých pojmů může vést diváky k volbě jiného TV kanálu (což vede k menší sledovanosti pořadu). Diváci většinou dají přednost stručnější a pro ně srozumitelnější formě předpovědi. Rozdílům ve vysílání PP mezi veřejnoprávními a komerčními TV stanicemi je věnována samostatná kapitola založená na pozorování autorky a rozhovoru s Ing. Alenou Zárybnickou.

Informace pro uskutečnění samotné analýzy vybraných PP jsou čerpány z několika stěžejních děl – za nejdůležitější je považována *Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu* a práce Olgy Müllerové *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba*, která nahlíží na mluvený text jako na hlavní složku komunikační situace. Poznatky jsou vyvozovány ze zkoumání reálných mluvených textů.

Cílem DP je najít uplatnění poznatků z analýz PP ve vzdělávání a pokusit se vytvořit metodické materiály k využití v hodinách českého jazyka a mediální výchovy, které budou zaměřeny na rozvíjení komunikační kompetence. Práce s médii je v současném způsobu výchovy a vzdělávání velmi žádaná a moderní. Z hlediska etického jsou PP ideálním prostředkem, jak tomuto požadavku vyhovět – a to jak svým obsahem, tak i přiměřeným rozsahem. Médii a jejich vlivu na diváky (zvláště na děti) je věnována kniha *Tváří v tvář obrazovce*. Autor zde popisuje rizika a nebezpečí nekontrolovatelného sledování médií. Další problém související s médii je nepřehledné množství informací, v nichž se posluchač/divák často neorientuje. V neposlední řadě autor upozorňuje na možnost manipulace lidmi skrze média. *Tváří v tvář obrazovce* ale není pouze kritikou médií, naopak upozorňuje na jejich pozitiva a schopnost obohatit člověka, což autorka této DP dokazuje využitím obsahově neutrálních PP k rozvoji komunikačních kompetencí žáků. Komunikaci z různých úhlů pohledu se věnuje Alena Nelešovská ve skriptech *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. V úvodu je charakterizován učitel (osobnost učitele), dále je rozebrána komunikace až k jejím pravidlům, funkcím, druhům, poruchám a možnostem jejího rozvoje, což bude využito v didaktické části této DP.

Další použitá literatura je uvedena v závěru práce, v této kapitole jsou představeny a charakterizovány pouze nejdůležitější tituly, bez nichž by tato DP nemohla vzniknout.

1. Zpravodajství

Obecné poznatky o zpravodajství a žurnalistice autorka DP blíže uvedla již ve své bakalářské práci¹. Proto se v této kapitole zabývá hlouběji již samotnými specifiky předpovědi počasí. Nově se pozornost ubírá také směrem k rozhlasovému zpravodajství, jemuž se budeme v této kapitole také věnovat.

1.1 Účelové zpravodajství

Zprávy o počasí patří do okruhu tzv. účelového zpravodajství² poskytujícího posluchačům zpravodajské služby. Specifickým typem zpravodajství, jejichž součástí je i předpověď počasí, jsou zpravodajské přehledy. Nemají sice ustálený rámec, ale obecně pro ně platí, že postupují od nejdůležitějších událostí z domova i ze světa, přes „méně závažné“ zprávy a zakončeny jsou ve většině případů sportem a počasím. Důležitým principem pro jejich tvorbu je atraktivnost.

V tomto směru je novinkou zpravodajství ČT1 rámování celého bloku předpovědi počasí, včetně rozhovorů mezi redaktory a meteorology atd. ČT se tak snaží o větší propojení s praktickým životem. Zdá se, že diváci byli nespokojení. Z rozhovoru s paní Alenou Zárybnickou bylo zjištěno, že tyto změny nejsou ještě zdaleka finální podobou večerních zpráv - ta nastala od dubna tohoto roku (zrušení počasí ve světě a další změny). Nynější podoba je zcela jiná, než byl doposud divák zvyklý. K tomuto přispěl samostatný kanál ČT24.

Charakteristika specifik TV zpravodajství³:

- 1) Audiovizuální jazyk (dvě části: složka obrazová a zvuková) + paralingvistické (nonverbální) prvky uplatňované hlavně při TV zpravodajském sdělení
- 2) Záběr

¹ Šťastná 2010, s. 12 – 18

² Osvaldová 2001, s. 72

³ Osvaldová 2001, s. 73 – 76

- 3) Vizuální kontinuita a střihová skladba /sekvence tří záběrů: celek = kde?, polocelek = kdo a co?, detail = jak a proč?/

Pro naši práci je podstatná první z charakteristik – audiovizuální jazyk. Budeme zkoumat, zda v momentech, kdy mluvíme pouze o „audio“ jazyku v rozhlase, nebo naopak v případech nekomentovaných vizuálních informací o počasí, dochází ke změně vnímání takové zprávy divákem/posluchačem.

1.1.1 Pravidla pro tvorbu zprávy

Pokud se jedná o televizní zprávu, obecně platí toto pravidlo: *Od zpravodajského příspěvku v televizi se požaduje, aby byl stručný, věcný, hutný, jasný a přesný.*⁴

- Max. délka cca. 2 minuty
- Vyváženost obrazu a slova (zásada: to, co vidím, slyším; to, co slyším, vidět nemusím)
- **Mluvený text** (výběr bodů důležitých pro vlastní předpověď počasí)⁵:
 - a) spisovný hovorový styl
 - b) jazykové prostředky mluveného projevu
 - c) jednoduchá větná skladba
 - d) slovo se věcně váže k obrazu
 - e) nezahlcování diváka informacemi
 - f) velká role kadence, tempa a řeči
 - g) vyvarovat se častému (mechanickému) používání cizích slov a odborných výrazů a formulací

⁴ Osvaldová 2001, s. 76

⁵ Osvaldová 2001, s. 78

1.1.2 Jazykově-slohová stránka zpravodajství

Cílem zpravodajství je rychle předat informace masě lidí. Informace musí být upraveny tak, aby je příjemce snadno a rychle zpracoval. *Předpoklady* tohoto úspěšného procesu jsou, aby byl jazyk ve *shodě s normou*, čili musí být užita spisovná čeština s přiměřeným množstvím užitých zkratk a zvláště odborných termínů. To vše samozřejmě dle zásad Pravidel českého pravopisu. Vyjádření by měla být *jasná* a jednoznačná, aby nedošlo ke špatnému pochopení ze strany diváků/posluchačů. Ke srozumitelnosti zpráv přispívá co největší *přehlednost* sdělení. Jakmile není zpráva plynulá, hrozí špatná orientace diváků/posluchačů v tématu. S tím úzce souvisí také *stručnost* vyjadřování. Logicky lépe a jasněji srozumitelnější jsou jednoduché věty, volně spojené, než dlouhá složitá souvětí. V pořadí poslední, ale ve zpravodajství stejně důležitou zásadou, je zásada objektivitu neboli citové neutrálnosti, což není případ předpovědi počasí, jelikož PP, jak už z názvu vypovídá, sice přináší zprávy o počasí, může nás i informovat o tom, jaké bylo, ale hlavní funkcí tohoto pořadu je předpovědět zájemcům o tuto informaci, jak pravděpodobně bude počasí v příštích dnech vypadat; Srovnej Osvaldová 2001, s. 108 – 126.

2. Rozhlasový program

Tato kapitola uceleně shrnuje a třídí poznatky z oblasti rozhlasového programu. Hlavním cílem je seznámení se skladbou programu rozhlasových stanic jak veřejnoprávních, tak i komerčních. Teorie rozhlasového programu není samostatná disciplína, ale nesporně patří mezi společenské jevy, proto je potřeba se věnovat i této mediální oblasti.

2.1 Předmět teorie rozhlasového programu

Nejmladší disciplína rozhlasové teorie vznikla postupem času z nutnosti zaplnit vysílací čas různými pořady. Zkušenost byla taková, že nestačí nahodile seřadit libovolné pořady mezi hudbu. Je nutné zaujmout posluchače, přitáhnout jejich pozornost. Tak došlo k vytvoření různých skupin podle zájmu posluchačů a tento zájem se stanice rozhodly respektovat. Teorie rozhlasového programu se proto z velké části věnuje právě rozhlasovému posluchači.

Kromě posluchače podléhá tvorba RP i dalším pravidlům - technické prostředky, legislativa, personální a organizační zajištění chodu stanice aj.

Podle Josefa Maršíka⁶ programovou tvorbu rozhlasových stanic velkou měrou ovlivňuje jejich tradice a vztah ke společnosti a jejím principům (občanským či politickým).

RP stejnou měrou utváří redaktoři, režiséři, moderátoři a hlasatelé i spousta dalších pracovníků, bez jejichž pomoci by pořady nevznikly a neměly výslednou podobu. V této oblasti však ještě nebyly provedeny průzkumy a dostatečné bádání. Tato DP se alespoň částečně bude věnovat moderátorům zpravodajství o počasí.

⁶ Maršík 1995, s. 8

2.2 Slovníček pojmů

Netradičně nazvaná subkapitola vyplývá z potřeby objasnit termíny, s nimiž se dále v této části DP pracuje a jejichž nepřesné chápání by mohlo způsobit obtížnější čtení textu.

ROZHLASOVÝ PROGRAM (RP) – nejfrekventovanější pojem teorie rozhlasového programu. Označuje konečný výsledek přenášený posluchačům. RP můžeme charakterizovat jako celek s bohatou vnitřní strukturou, který je mnohotvárný, poskládaný z množství nejrozličnějších obsahových, formálních a výrazových prvků, jež jsou navzájem provázané, díky čemuž je tento celek schopen působení na posluchače (jeho vědomí, jednání...).

TYP ROZHLASOVÉHO PROGRAMU – označuje skupinu pořadů majících společný rys, jež je může zařadit do jedné skupiny = typu podle charakteru. Oblasti, podle jakých můžeme RP třídit, dělíme takto: *hledisko teritoria, funkce, cílové posluchačské skupiny, obsahu, převažujícího žánru, hledisko časové, formální, převažující interpretace, technické hledisko a další.*⁷

Předpověď počasí můžeme charakterizovat jako regionální, informativní pořad určený široké skupině posluchačů bez rozdílu věku, pohlaví apod. Obsahově se PP řadí do žurnalistiky, žánrově spadá mezi pořady zpravodajské. Jedná se o živě moderovaný program.

2.3 Žurnalistický program

Jeden z typů RP, který nás nejvíce zajímá, se nazývá žurnalistický program, který se od ostatních liší, i když je někdy tato hranice nepříliš jasná. V současné době se vědci neshodují v terminologii. Zahraniční školy (a pod jejich vlivem někteří naši teoretici) nerozlišují dva pojmy: *program publicistický* a *program zpravodajský*. Přitom jsou v nich patrné rozdíly, jako např. míra subjektivnosti v přístupu k žurnalistickému zpracování tématu – ve zpravodajství je důraz kladen na předání informace (zprávy) bez vlivu osobnosti autora, jež

⁷ Maršík 1995, s. 12

zprávu tvoří. Publicistika dává prostor myšlenkám a názorům tvůrce pořadu. Další rozdíly jsou v žurnalistickém záměru a formálních znacích. Tyto dva typy programů nelze s naprostou přesností rozdělit. Jeden s druhým jsou navzájem provázány.

Postupem času je kladen čím dál větší důraz na zpravodajství (ať už mluvíme o rozhlasovém, televizním nebo internetovém). Tato práce si klade otázky, jaké nároky mohou být (a jsou) kladeny na diváky a posluchače specifického zpravodajského pořadu – předpovědi počasí. Obecně platí fakt, že se upouští od dlouhých, několik desítek minut trvajících, zpráv. Diváci a posluchači preferují spíše větší množství zpráv z různých oblastí, avšak stručně a jasně. Je možno říct, že pro většinu diváků je důležitější kvantita (často opravdu na úkor kvality), jak se v této práci přesvědčíme.

Pro naši práci je důležitý faktor ovlivňující výslednou podobu veškerých zpravodajských pořadů, a to výraznější zastoupení živého vysílání, což má samozřejmě vliv na celkovou jazykovou podobu. V tomto ohledu je důležité zmínit, že zprávy o počasí na ČT jsou v přímém přenosu, kdežto komerční televize mají tuto část zpravodajství předtočenou, jak poznamenala v rozhovoru A. Zárybnická.

Formát stanice, tradice a potencionální příjemci v průběhu času napomohli ustálení různých typů zpravodajských relací. Pro nás jsou důležité tyto: hlavní zpravodajské relace, zpravodajské pořady, zprávy a tzv. účelové zpravodajství. Nás v této práci zajímá právě třetí typ – *tzv. účelové zpravodajství*. Jedná se o relace, které nabízí posluchačům informace pro jejich praktický život (dopravní zpravodajství, zprávy o počasí, informace o znečištění ovzduší, přesný čas atd.).⁸ Předpověď počasí je ve většině případů součástí hlavní zpravodajské relace nebo následuje po jejím skončení (na TV Prima a nově na ČT1 je před zprávami).

Kromě žurnalistického pořadu jsou rozlišovány mnohé další, jako umělecký typ programu, vzdělávací program, zábavný program... Nejsou ale předmětem této práce, proto se jim nebudeme dále věnovat.

⁸ Maršík 1995, s. 17

Vedle vlivu zaměření média, personálního obsazení a technického zařízení je obsah vysílání ovlivněn zákony a podléhá jim (Viz Ústava České republiky⁹; Deklarace Mezinárodní federace novinářů o zásadách chování novinářů z roku 1954¹⁰).

2.4 Typy rozhlasových stanic

Rozhlasové stanice se dělí podobně jako ty televizní na veřejné a soukromé. Veřejné se dále liší podle oblasti, kde působí, na celoplošné a regionální. Mezi nejznámější a nejsledovanější celoplošné veřejné stanice patří Český rozhlas 1 Radiožurnál, jehož cílovou skupinu tvoří mladší střední generace. Posluchač zde najde informace z domova a ze světa a množství různě zaměřených pořadů. Druhá nejposlouchanější stanice Evropa 2 je cíleně zaměřená na mladé posluchače ve věku od 12 do 29 let. Nejoblíbenější stanicí je Impuls. Ten je určen pro ekonomicky produktivní osoby ve věku 20 – 54 let. Rozhlasové stanice regionální nemají tak vysokou sledovanost jako celoplošné, ale z hlediska zpravodajství (včetně předpovědí počasí) jsou posluchačům daleko bližší, což vede k jejich velké oblibě.

Zprávy o počasí jsou stejně jako v televizním vysílání součástí zpravodajských pořadů. Ve srovnání s TV PP nebo s PP na internetu či v novinách je radiová předpověď ochuzena o jednu důležitou složku – obraz. Celkově jsou tyto zprávy velmi stručné, bez rozsáhlejších popisů. Jednoduchými větami je posluchači sdělena jasná informace – jak dnes je a bude. Nevyužívají se numerické modely, jen se „přečte“ zpráva od zdroje (ČHMÚ apod.). Co do tempa je ve srovnání s TV PP patrný rozdíl. Tempo rozhlasových zpráv o počasí je velmi rychlé.

⁹ Maršík 1995, s. 65

¹⁰ Maršík 1995, s. 82

3. Televizní program

Specifika televize jako média (vedle rozhlasu, tisku a internetu) jsou dána historickým vývojem. Vynález knihtisku měl jasný cíl – urychlit předávání informací masám. S dalším technickým rozvojem se ke slovu dostala média šířená jinou formou – pomocí kmitočtového spektra. Tato fyzikální veličina byla považována za národní bohatství spadající zcela pod správu státu. První rozhlasová a televizní vysílání neměla za úkol předávat informace, příp. ovlivňovat masy diváků, ale sloužila pro zábavu veřejnosti. Informační funkci získalo vysílání až postupem času. Televize využívá ke komunikaci s divákem více smyslů než předchozí média – jedná se o audiovizuální složku – díky čemuž se velmi rychle začala těšit velké oblibě.

Stejně jako rozhlasové vysílání, tak i to televizní podlelo organizačním modelům. Po celém světě se organizační modely vysílání dělí zjednodušeně na dvě skupiny¹¹:

TV (R) veřejného sektoru (známe pod názvy státní, veřejnoprávní)

TV (R) soukromého sektoru

Touha po podnikání a vydělávání peněz v této oblasti (nejprve v USA) vedla postupně k tomu, že v Evropě vznikl tzv. duální systém vysílání. Od 80. let se ve vysílacím systému setkávají dva naprosto odlišné modely mediální politiky. První vznikl v USA a druhý v Evropě. Komerční televize začaly být chápány jako obohacení celkové nabídky programů. Aby bylo jejich vysílání v rovnováze, byla v Evropě přijata koncepce vyváženého duálního vysílání a od roku 1997 EU deklaruje: „systém vysílání veřejné služby v členských státech se bezprostředně vztahuje k demokratickým, sociálním a kulturním potřebám dané společnosti a k potřebě zachovat mediální pluralitu.“¹²

¹¹Šmíd 2004, s. 4

¹² Viz Amsterodamský protokol z června 1997

Z této mediální politiky vychází obsah vysílání jednotlivých stanic, což má vliv i na oblast zkoumanou v této DP – předpověď počasí, jak si v porovnání vybraných televizních (a rozhlasových) stanic ukážeme.

Americký vysílací systém se od evropského liší hlavně tím, že základem nejsou celoplošné programy, jak je známe u nás (ČT1, TV Nova...), ale místní stanice, které se následně sdružují do základního vysílacího schématu. Všechny stanice podléhají kontrolnímu úřadu, který rozhoduje o tom, zda stanice odpovídá třem základním kritériím: veřejný zájem, vhodnost, nezbytná potřeba. Účastníky amerického veřejného vysílání jsou subjekty soukromého práva, kdežto v Evropě jsou televize a rozhlas subjekty veřejnoprávními.

3.1 Rozdíly ve vysílání předpovědí počasí

Výše uvedené rozdíly významně ovlivňují obsah vysílání jednotlivých programů (stanic). Z rozhovoru s Ing. Alenou Zárybnickou můžeme ve stručnosti charakterizovat vznik PP ČT:

Na rozdíl od ostatních stanic ČT vysílá celý zpravodajský blok včetně zpráv o počasí živě. Na jiných stanicích se jedná o PP čtenou a předtočenou. Všichni moderátoři PP ČT jsou zkušení meteorologové a informace, které divák získává, ČT kupuje výhradně od Českého hydrometeorologického ústavu, se kterým moderátoři/meteorologové předpověď dále konzultují. Ostatní stanice kupují data od jiných zdrojů např. Meteopress. V době současných změn se začalo částečně využívat čtecí zařízení, aby byla usnadněna komunikace mezi meteorology a moderátory zpravodajství. Živé vysílání přináší podle Aleny Zárybnické jistou míru stresu a adrenalinu¹³. Tito meteorologové nejsou primárně moderátoři, ale přesto hodnotíme jejich výstup před kamerou velice kladně. Co se týká problémů s jazykovědci – nelíbil se odborný termín nárazovitý vítr, což moderátoři vyřešili termínem vítr s nárazy.

¹³ A. Zárybnická se ke studiu meteorologie na MATFYZ dostala přes její adrenalinové koníčky, zvláště létání na větroni. Moderování zpráv o počasí se věnuje již od studií, kdy spolu s T. Míkovou a V. Karasem (spolužáky) moderovali PP na TV stanici OK3.

4. Teoretická východiska práce s mluvenými texty

Tato kapitola je zpracována na základě publikace Olgy Müllerové¹⁴. Informace zde získané nám budou sloužit jako námět pro vlastní zkoumání textů předpovědí počasí – autorka pracuje např. s pojmy syntaktický popis, syntaktická interpretace, syntaktická analýza. Pojem syntaktický není v tomto okamžiku platný tak, jak jej běžně známe a užíváme. V monografii O. Müllerové je užíván jako obecný pojem, který zahrnuje např. situaci, při níž komunikace probíhá, veškeré složky – např. předmětové vybavení a uspořádání nebo časový průběh. Dále musí být brán ohled na osoby, které se komunikační situace účastní (v našem případě osobnost moderátora a příjemce) a jejich cíle a záměry, případně na znalost tématu komunikace. Předpověď počasí můžeme řadit do oblasti rozhlasového (televizního) vysílání, což je významná komunikační oblast. Informace o počasí v různých formách nalezneme také na internetu nebo v tisku.

4.1 Kritéria třídění mluvených textů

Při práci s mluvenými texty (MT) musíme brát ohled na různá kritéria třídění MT:

Spontánnost/vázanost – s tímto kritériem dále souvisí oficiálnost/neoficiálnost, veřejnost/soukromost, připravenost/nepřipravenost, řízenost/neřízenost. Předpověď počasí můžeme charakterizovat jako vázanou komunikaci – oficiální, veřejnou a řízenou.

Spisovnost/nespisovnost – projevy vázané jsou ve většině případů spisovné (po stránce hláskoslovné, morfologické, lexikální atd.). Toto pravidlo může být narušeno např. z důvodu upoutání pozornosti posluchačů (ukážeme si na příkladech určitých předpovědí počasí).

¹⁴ Müllerová 1994

4.2 Zaznamenávání mluveného textu

Mluvený text se pokoušíme vidět nestaticky, v procesu jeho vzniku a narůstání a jako sepestí verbálních, paraverbálních a neverbálních komponentů komunikace, jejich prolínání, navrstvování, střídání a vzájemné zastupování.¹⁵

Když dojde k zaznamenání mluveného textu a jeho přepisu, tak je zrušeno jeho plynutí v čase. V takovém případě už text není přirozenou komunikací. Podle O. Müllerové můžeme při práci se záznamy MT postupovat dvojím způsobem: buď poznatky získáváme empirickým zkoumáním mluvených textů, nebo tvoříme na základě vlastní zkušenosti příklady výrazných jevů mluvených textů. U prvního zmíněného postupu rozlišujeme dva postupy:

- 1) sledování vytipovaných jevů v textu, shromažďovat je a popisovat,
- 2) zkoumání textu jako celku, sledování jeho charakteristik.

Pro výzkumnou činnost je nejvhodnější oba postupy kombinovat.

4.2.1 Zásady přepisování záznamů mluvených textů

Studie O. Müllerové poskytla námět ke zpracovávání nashromážděných záznamů DP.¹⁶ MT nejsou zaznamenávány foneticky, ale běžným způsobem charakteristickým pro písemné vyjadřování. Pomocí značek jsou zachyceny rysy mluveného textu: intonační průběh, některé pauzy, některé důrazy:

- klesavý intonační průběh (koncových úseků) ↓
- stoupavý intonační průběh (nekoncových úseků) ↑
- otázky zjišťovací a doplňovací ?
- důraz ´
- zaplněné pauzy X
- pauza | (podle délky || a více)
- pokud dojde k vynechání nepodstatné části textu ...
- přepsané texty jsou pro přehlednost číslovány

¹⁵Müllerová 1994, s. 12

¹⁶Müllerová 1994, s. 14

4.3 Mluvený text v určité komunikační situaci

Při práci s písemným záznamem textu nelze pracovat se základní syntaktickou jednotkou písemného textu – větou. V mluveném textu neexistuje tečka, která slouží v psaném textu k označení jejího konce. Při záznamu MT předěly pouze odhadujeme na základě obsahu. Je řada míst, kde pocítujeme potencionální hranici mezi syntakticky a významově samostatnými celky. Hranice mezi větami ale není jasná (zvukový průběh není vždy směrodatný). Odhadovat taková místa můžeme na základě našich znalostí a zkušeností (gramatická pravidla atp.). Syntaktická pravidla jsou při tvorbě MT často narušována psychologickými faktory. Mluvčí chce sdělit nějaký obsah. V tu chvíli pro něho není důležitá stavba věty nebo gramatika. Mezi psychologické faktory řadíme např. pocity a stav mluvčího, jeho osobnost, vyjadřovací schopnosti, zkušenosti, ale i prostředí nebo komplikované interakční vztahy mezi účastníky komunikace, jedná-li se o dialog. Ve vědomí autora se vytváří tzv. komunikační plán, jehož postupná realizace je základem vzniku textu.¹⁷

Další vztahy důležité pro práci s MT, jak uvádí O. Müllerová, jsou písemnost/mluvenost a dialogičnost/monologičnost. Hranice v prvním případě je zcela patrná, vzájemně se liší svojí realizací. V druhém případě může být rozdíl méně jasný – stává se, že z dialogu přejde jeden z mluvčích do monologu. Důležité je uvědomit si u monologických projevů fakt, že vliv hraje připravenost nebo opakovanost. Odborné projevy, přednášky apod. jsou koncipovány jako projevy písemné (souvislé a plné), což souvisí právě s připraveností. Mluvčí při tvorbě MT bere ohledy na svoje budoucí posluchače. V DP se tento jev prakticky projeví během porovnávání předpovědí počasí vybraných stanic.

Výslednou podobu textu ovlivňuje produktor, který obsah svého vědomí formuluje a následně vysílá signál (grafický nebo akustický) směrem k recipientovi.¹⁸ V rozhlasové/televizní komunikaci není produktor v přímém kontaktu s posluchačem – tento styk je sugerován. Moderátor usiluje o navození

¹⁷Srovnej Müllerová 1994, s. 24

¹⁸Müllerová 1994, s. 29

pocitu přímého kontaktu svým řečovým chováním. Podkladový (předem připravený) text je realizován moderátorem jako monolog (dialogizovaný). Na ČT tento pocit diváka podmiňují vedením dialogů moderátorů zpravodajství s meteorology, čímž supluje diváky. Předjímají, na co by se diváci asi ptali v souvislosti s počasím. Posluchač je v tom okamžiku nezapojeným svědkem a zároveň „účastníkem“ dialogu.

S osobou moderátora dále souvisí: plynutí textu v čase a s tím související linearita, zpětnost a návratnost. Dále moderátorova paměť a neverbální složky komunikace, s čímž souvisí významy vyjadřované intonací a gesty; Srovnej Müllerová 1994, s. 31.

4.4 Syntaktická interpretace mluveného textu

Problém s popisem syntaktické výstavby MT nastává při určování jednotek MT. Při jejich stanovování můžeme vycházet ze zvukového průběhu textu, ze syntaktických vztahů mezi lexikálními jednotkami nebo z obsahově-pragmatického uspořádání.¹⁹

Zvuková segmentace textu

Je označována za nejspolehlivější způsob členění mluveného textu, kdy se text rozkládá na výpovědní celky, což je dobře realizovatelné s vysokou přesností u textů připravených. Naopak při práci se spontánním mluveným projevem je situace odlišná (např. umístování předělů a koncová/nekoncová intonace).

Syntaktická segmentace textu

Větu nelze v MT spolehlivě identifikovat. Text můžeme charakterizovat jako sled syntaktických konstrukcí. Větě odpovídají v tom smyslu, že základní člen predikát na sebe váže závislé členy (syntakticky i významově). Občas ale nelze právě tuto závislost určit s jistotou. Vztahy mezi lexikálními jednotkami nelze pokaždé jasně určit. Nelze vždy ani určit, jestli syntaktické konstrukce po sobě následující chápeme jako celek (souvětí), nebo jako samostatné konstrukce.

¹⁹ Müllerová 1994, s. 40 – 47

Obsahově-pragmatická segmentace textu

Obsahově můžeme text členit na základní téma, témata vedlejší, tematické odbočky – a jejich střídání. Jako tematický blok je označován takový úsek textu, v němž se zpracovává jedno dílčí téma. Dílčí téma a další podtémata se zpracovávají prostřednictvím komunikace, interakce účastníků. Mluvčí sdělují po určitých dávkách obsahy, jež považují za důležité, a reagují na obsahy sdělované jeho komunikačním partnerem. V textu se tento obsah promítá jako úsek nazývaný obsahově-pragmatický celek (OPC).

OPC označuje úsek sdělující novou informaci – nejedná se o reakci na obsah sdělení našeho komunikačního partnera a zároveň neočekává reakci od ostatních účastníků komunikační situace. Jeden nebo více OPC tvoří tematický blok. Jako je tomu s tematickými bloky, tak i OPC jsou členěny na úseky textu, které se užívají postupně – tyto části se nazývají obsahově-pragmatické jednotky (OPJ).

Jako OPJ se označuje syntakticky a významově (relativně) ucelená část OPC s určitým základním komunikačním cílem. OPJ jsou výsledkem plánování komunikační strategie. Zda chce nebo nechce dát mluvčí prostor posluchači začlenit se do komunikace. OPJ jsou úseky řeči (jednotky mluveného textu) nikoli jednotky syntaktické.

Mluvená komunikace je obecně považována za méně závaznou, což má za následek modifikaci syntaktických konstrukcí, redukovanost, eliptičnost X na druhé straně také nadbytečnost, opakování, opravy atd.

4.4.1 Syntaktická výstavba obsahově-pragmatické jednotky

Obsahově-pragmatická jednotka může mít různý rozsah. Navíc v porovnání s písemným textem charakterizují OPJ určité rysy – užívání přidaných výrazů (*tohle je tedy zítřejší počasí, druhý tedy střední*), výskyt ukazovacích zájmen (*místy se může ta oblačnost protrhávat na skorojasno i v nižších polohách, to ale až později během dne. Maxima na tom budou opět záležet*) opakování slov při zamýšlení se, zvláštní rysy zvukového průběhu atd.

OPJ také mohou vznikat jako opravy syntaktické výstavby, jiné jsou opravami obsahu, korekce, zpřesnění...

Naopak existují také modelové konstrukce – dvojí vyjádření téhož členu, typy dodatečného připojování, dodávání, zpřesňování, konstrukce, kde se na dvě slovesa váže jeden společný objekt, eliptické konstrukce. Existují také konstrukce typické pro jistý okruh komunikačních situací – tzv. konstrukce stereotypního vyjadřování, což je vzhledem ke specifickému jazyku PP častý jev (*teploty se pohybovaly; počasí u nás ovlivňuje; v průběhu dne; teploty v noci většinou; tolik o počasí*).

4.5 Interpretace mluveného (spontánního) textu

Aby mohl být MT interpretován, je nutná znalost kontextu. Za jaké komunikační a společenské situace byl MT přednesen. Analyzovány jsou všechny jevy textu, jeho průběh v čase a důraz je kladen na komentáře neverbálního chování mluvčího. MT lze tedy označit za vícerozměrný a lineární. Tato lineárnost je rozpoznatelná i bez explicitních jazykových signálů.

Druhy oprav a dvojího vyjádření²⁰

- opravy/chyby výslovnostní (*ráno ojediněle mlhování a také ojediněle mlhy; budou samozřejmě nižší teploty d deseti jedenácti stupňů; kam numerické modely v této chvíli vidí, inverze způsobuje; se site situace mírně zli zlepšila; i detailní num numerl potvrzuje; ojediněle mrhy mlhy*)
- opravy se změnou syntaktické větné perspektivy (*tam kde vidíte ty červené případně hnědé kolečka hnědá kolečka tam jsou koncentrace škodlivin vyšší*)
- opravy významu:
 - a) oprava slovesného způsobu (...*mohla mohly by se vyskytovat mlhy...*)
 - b) oprava slovesné osoby
 - c) změna kladu v zápor a naopak

²⁰ Müllerová 1994, s. 95

- d) náhrada první formulace s věcně nesprávným údajem (*kvalita ovzduší v České republice teď navečer je velmi dobrá nebo dobrá alespoň*)
- e) zpřesnění – dvojí vyjádření téhož (*jsme měli nízkou oblačnost až do odpoledních pozdních odpoledních hodin; velká oblačnost tedy zataženo s deštěm očekávají na západě*)
- konstrukce kde mají dvě slovesa společné objektové nebo adverbiální určení
- parafráze a modifikační explikace v odborném mluveném textu

Zvuková stránka oprav

První člen opravy je zapojen do melodické linie příslušného úseku textu – mluvčí v ten moment nepočítá s opravou – kdežto druhá část opravy může mít buď průběh klesavý (ukončuje příslušnou OPJ), stoupavý (signalizuje další pokračování OPJ) a rovný.²¹

²¹ Müllerová 1994, s. 110

5. Komparace předpovědí počasí

Televizní a rozhlasové předpovědi počasí v této kapitole byly namátkou zvolené. Nejprve budou porovnány dvě PP různých televizních stanic. Následně jsou televizní PP srovnávány s náhodně vybranými PP rozhlasovými. Podrobné přepisy zvolených předpovědí jsou umístěny v přílohách v kapitole 2) Přepisy vybraných mluvených textů.

Cílem není hodnotit jazykový projev jednotlivých moderátorů, tomu se autorka věnovala v předešlé bakalářské práci, ale porovnání jednotlivých typů pořadů přinášejících informace o počasí.²²

Pro tuto komparaci byli náhodně vybráni moderátoři a pořady Českého rozhlasu, České televize a Novy. Nejprve bude provedeno srovnání televizních a rozhlasových PP, následně budou porovnány dvě náhodně vybrané televizní stanice. Poslední částí je srovnání původní verze Počasí na ČT a jeho nové dialogické podoby²³.

5.1 Komparace rozhlasových a televizních předpovědí

Rozhlasová předpověď²⁴ má ve srovnání s televizní omezenou jednu zásadní složku – tou je složka vizuální, což vyplývá z podstaty tohoto média. Počasí je v obou případech součástí celého zpravodajského bloku. Rozhlasová předpověď je ze všech porovnávaných předpovědí nejkratší a nejstručnější. Oproti televizním předpovědím nevyužívá mapy, grafy, tabulky ani numerické modely. Z rozhlasové předpovědi se dozvídáme informace pro aktuální den. Televizní předpověď má větší časovou dotaci, může tedy divákovi přinést více informací i do dalších dní.

Po jazykové stránce jsou zde zřejmé také jisté rozdíly. Nejvíce patrné je tempo řeči. Z dlouhodobého sledování bylo vypořováno, že nejrychlejší tempo

²² Šťastná 2010, s. 30 - 31

²³ Ta už je ale v současnosti opět pozměněna (od dubna), ale z hlediska didaktického využití je pro tuto práci velmi zajímavá a důležitá.

²⁴ příklady přepisů rozhlasových předpovědí naleznete v přílohách

mají právě rozhlasové předpovědi. Moderátoři neužívají dlouhá souvětí, ale vyjadřují se velmi stručnými jednoduchými větami, ve kterých bývají z časových důvodů vypouštěna některá slova – nejčastěji se jedná o sloveso být. Příklad: ...↑*Čekáme od jihozápadu přibývání oblačnosti a zataženo* ↓*v Čechách místy* ↑*jinde jen ojediněle déšť* ↓*odpolední teploty tři až sedm stupňů* | *na horách kolem* 'plus dvou...

Z hlediska pragmatického charakterizujeme rozhlasovou předpověď jako rychlý zdroj aktuálních informací, který využívají lidé momentálně mimo dosah jiných médií – např. řidiči na cestách. Informace jsou jasné a stručné, pro každého bez rozdílu pochopitelné. Moderátor se nesnaží oslovovat diváky, pouze shrne výčet informací o počasí.

V TV PP moderují zprávy o počasí k tomu určení moderátoři nebo meteorologové. V rozhlase to jsou stejní moderátoři, kteří moderují celý zpravodajský blok. V rádiu můžeme informace o počasí slyšet každou hodinu, mají tedy častější frekvenci vysílání ve srovnání s televizí. V TV se zprávy o počasí vyskytují ve velmi stručné formě v ranních pořadech – zde každou hodinu, ale v průběhu dne už to není tak často. Na ČT1 následují po Zprávách ve 12, podobně na Nově, zde jsou součástí poledního zpravodajského bloku. Následně pak v 17:00 na Nově a v 18:00 na ČT1 v Událostech v regionech. Hlavní předpověď počasí čeká na diváky jako součást večerních zpráv (na TV stanicích kolem 19. hodiny). Poslední zprávy o počasí dostaneme na Nově v Nočních televizních novinách ve 22:25.

5.2 Komparace dvou vybraných televizních předpovědí počasí

Pro srovnání byly náhodně vybrány předpovědi počasí ČT1 a Novy. Shodou okolností oba pořady moderují muži. Za ČT1 moderuje meteorolog Pavel Karas a Novu zde reprezentuje Michal Jančařík. Mohou být tedy srovnány i jiné než jazykové složky, které ale neméně odpovídají tzv. vysílací politice obou televizí (viz kapitola 3.). Přepisy i audiovizuální záznamy obou předpovědí počasí nalezneme v přílohách.

5.2.1 Česká televize

Celková podoba předpovědi počasí, a tedy i jazyk, je určena pro do jisté míry vzdělaného diváka, jak říká Alena Zárybnická²⁵. Celá úroveň předpovědi počasí koresponduje s osobou moderátora. Česká televize využívá ve zprávách o počasí zkušené meteorology, což se samozřejmě odráží v celé podobě relace a hlavně v jeho jazykové stránce.

Struktura celé předpovědi je taková:

- přivítání diváků
- rekapitulace uplynulého dne
- výstrahy – v tomto případě znečištěný stav ovzduší
- situace v Evropě
- jak bude v noci a zítra
- stručný výhled do příštího týdne
- rozloučení

Předpověď počasí trvá přibližně čtyři minuty. Moderátor – meteorolog je společensky oděn.²⁶ Téměř po celou dobu zůstává pro diváka v levé části obrazovky. Z této pozice komentuje a dále pracuje s obrazovým materiálem na pozadí. Meteorologové si připravují předpovědi počasí sami, můžeme si všimnout, že v ruce drží ovladač, kterým obrazy na pozadí mění. Další mimojazykové prostředky, které můžeme vedle postoje komentovat, jsou mimika a gestikulace. Pavel Karas se na diváka občas usměje, ale když se soustředí na svůj projev, tak si můžeme všimnout povytaženého obočí. Gesta užívá přiměřeně, pomocí jedné ruky ukazuje na modelech a mapách.

Jazyk PP na ČT je velmi odborný, což souvisí s profesí meteorologa. Jaké odborné termíny jsou užívány, můžeme vidět v kompletním přepisu v příloze. Zde si uvedeme alespoň některé příklady: koncentrace vzduchu, frontální oblačnost, tlaková výše, inverzní ráz. V porovnání s ostatními PP se může nezaujatému

²⁵ Celý rozhovor s Alenou Zárybnickou nalezneme v přílohách.

²⁶ Tento fakt je zmiňován v tomto oddíle z důvodu, že žáci během praktických hodin hodnotili také to, jak moderátor vypadá.

posluchači zdát, že projev moderátorů na ČT obecně má jisté nedostatky. Občas dochází k přerušování nebo opravám, což je zapříčiněno živým vysíláním PP. Tyto „nedostatky“ jsou pro mluvený projev charakteristické. Po jazykové stránce zde nejsou patrné žádné jiné nedostatky, jako vycpávková slova, občas můžeme zaregistrovat kratší hezitační zvuky, jakési zvukové výplně pauz mezi slovy způsobené zamyšlením během mluveného projevu apod., a příležitostné využívání ukazovacích zájmen, ta jsou užívána vesměs pouze během práce s mapami a modely, což je pro diváka žádoucí (...*tu můžeme vidět tady*...).

5.2.2 Nova

Počasí na TV Nova je ve srovnání s ČT podstatně kratší. Řádově se doba jeho trvání pohybuje okolo jedné minuty. Už z toho je evidentní, že rozdíl bude i v obsahu. Na Nově se příliš nevěnují situaci v Evropě, pouze zmíní několik málo příkladů pro srovnání s počasím u nás. Moderátoři na Nově jsou během předpovědi počasí v pohybu – různě přechází ze strany na stranu apod. Více pracují s gesty. Celkově je na Nově více pracováno s mimojazykovými prostředky. Gesta, zvláště u námi analyzovaného Michala Jančaříka, jsou někdy až nepřírozená a nadužívaná. Žáci si, v souvislosti s oblečením Pavla Karase, všimli také oblečení u Michala Jančaříka. Všimli si rozdílu, že je také slušně oblečen, ale ne tak formálně. S oblečením souvisí také fakt, že Michal Jančařík si svůj projev doplnil o typické gesto – ruce v kapsách. Co ale divák Novy jistě ocení je neustálý oční kontakt a zářivý úsměv moderátorů. Snaží se velmi často oslovovat diváka, z toho je patrná snaha o navození pocitu dialogu. Téměř každou informaci moderátor nějak propojuje s životem diváka a snaží se za každé situace pozitivně působit na jeho náladu, o čem nám v rozhovoru vyprávěla také rosníčka Jana Adámková.²⁷

Struktura na Nově je velmi jednoduchá: Nejprve se moderátor s diváky přivítá a představí, následuje velmi rychlá rekapitulace dne ve srovnání s velkými evropskými městy. Další informace přináší předpověď na noc a následující den,

²⁷ viz přílohy

po které může divák vidět stručný výhled do příštích několika dnů. Na závěr nesmí chybět rozloučení s divákem doplněné pozitivním apelem (*Mějte se hezky.*).

Po jazykové stránce je rozdíl oproti ČT v jednodušším slovníku. Po této stránce bych předpověď na Nově přirovnala k rozhlasové předpovědi. Pro běžného diváka je ale takový jazyk srozumitelnější. Nedochází zde k odbornému popisu veškerých jevů, jak je tomu na ČT. Moderátoři spíš dávají divákům rady typu: *nezapomeňte si s sebou vzít zítra ven deštník* apod. Z toho vyplývá, že se v předpovědi počasí na Nově nevyskytují v takové míře odborné termíny – můžeme slyšet o inverzi, oblačnosti, přeháňkách atd. ale divák není „zatěžován“ numerickými modely apod. Všem použitým slovům bezpečně rozumí.

V následující kapitole a v souvisejících přílohách nalezneme, jak byly tyto předpovědi počasí využity didakticky. Pro tuto kapitolu nám vyplývá závěr, že oba typy předpovědi počasí jsou vysoce profesionální, ale významně se liší. Tyto rozdíly jsou dané cílovým zaměřením stanic, které je vysílají. Diváky obecně, žáci deváté třídy tento fakt potvrdili, je zpráva o počasí na TV Nova hodnocena po sdělovací stránce lépe. Odborná a vzdělanější veřejnost preferuje zprávy o počasí na ČT. Z toho vyvozujeme závěr, že obě dobře plní svoji předem danou funkci.

5.3 Komparace PP před úpravami vysílání ČT a po nich

Vznik této diplomové práce poznamenaly změny ve vysílání, které proběhly v rámci vysílání všech kanálů České televize. Jednou ze změn byla úprava předpovědi počasí. Ale ani tato podoba není výhledově finální. V této subkapitole se budeme zmíněné nové formě věnovat, jelikož je velmi dobře didakticky využitelná k rozvoji komunikativních dovedností a spolupráce mezi žáky.

Vysílání zpravodajského bloku dostalo novou formu, které spočívá na dialogu mezi jednotlivými moderátory všech zpravodajských oblastí, které byly dříve striktně odděleny na samostatné pořady. Jak vypadá blok o počasí, máme uvedeno v příloze.

Úplnou novinkou pro meteorology je nové zavedení práce se čtecím zařízením. Scénář PP už nespočívá čistě jen na osobě meteorologa, ale musí dodržovat předem dané téma. Z podrobného zkoumání takových dialogických zpráv je patrná jistá míra nervozity všech zúčastněných. Pohyb před kamerou je složitější, dochází k různým prostřihům, což odvádí pozornost moderátorů od obsahu zpráv. Projevuje se to taky zhoršenou kvalitou mluveného projevu:

Jolana Voldánová: ...↑všechno o počasí ví dnes X Michal Žák X Michale↓včerejší výstraha meteorologů se naplnila v noci na dnešek X teploty X klesly↑ k nule X nebo dokonce pod ni| a místy to 'pěkně klouzalo náledí ale nakonec žádné vážnější X problémy X nezpůsobilo↑ co nás čeká během této noci? zase mráz? a tedy případně náledí?

Michal Žák: dobrý večer |↑mrznout sice bude↓ ale ne silně↑ a hlavně náledí↑ by se mělo tvořit jen| v horských oblastech↓čili jen výjimečně ↓kromě hor↑ totiž sníh během dnešního dne roztál|...

Snaha o přirozenost je v tomto případě zcela kontraproduktivní. Rušivě působí také vkládání reportáží externistů a fotografií zasílaných diváky na web a facebook ČT. Jedná se o snahu přiblížit zpravodajství širšímu okruhu diváků, ale s tím jsou nespokojeni ti dosavadní, pro ně je ale nyní vyhrazen celý kanál ČT24, kam byla přesunuta odborná a podrobná verze PP. Ani meteorologové nejsou s touto formou zcela spokojeni (viz rozhovor s Alenou Zárybnickou). ČT1 tedy ještě v tomto směru čeká určitý vývoj.

6. Didaktické využití předpovědi počasí

V hodinách českého jazyka mohou být předpovědi počasí využity mnoha způsoby. Díky svému obsahu a rozsahu se počasí a jeho předpovědi mohou stát vhodnou didaktickou pomůckou. Jakými způsoby může být počasí využito během vyučování, je v této kapitole názorně ukázáno. Hodiny zde prezentované jsou reálné, vyzkoušené s dětmi běžné základní školy, konkrétně se jedná o žáky druhého stupně Základní školy v Chomuticích. Výsledky z praktického uplatnění jako pracovní listy a jiné vybrané práce žáků jsou umístěny v přílohách. V této kapitole je vždy uvedena příprava a následně hodnocení jejího praktického využití.

Přípravy na vyučovací hodiny vyhovují svými cíli a obsahem současným požadavkům na základní vzdělávání (RVP). Navíc je téma počasí a jeho předpovědi blízké všem lidem a tedy i žákům každého věku. Počasí tedy můžeme, je-li správně uchopeno a zpracováno, využít v kterémkoli ročníku druhého stupně základní školy.

Přípravy zde uvedené jsou řazeny vzestupně podle cílového ročníku od šestého do devátého. V některých případech jsou přípravy doplněny o obrazový a zvukový materiál či o prezentace v PowerPointu. Všechny tyto pomůcky jsou umístěny v přílohách a na přiloženém DVD.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK - literatura

Téma: Předpověď počasí - pranostiky

Ročník: 6.

Cíle:

- žáci vlastními slovy charakterizují pranostiku
- obsah pranostik vysvětlují, orientují se v časovém průběhu koloběhu v přírodě, zařazují pranostiky
- žáci se seznamují s osobností Mikoláše Alše

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

dějepis, přírodopis, výtvarná výchova

Pomůcky:

příklady pranostik, kniha Rok na vsi, prezentace – Pranostiky, dataprojektor, volné listy na kresbu, tužka, patafix

1) MOTIVACE (5 minut):

Rozhovor:

Jak se dnes dovíme, jaké bude zítra a v příštích dnech počasí? Jak to ale dělali lidé v dobách, kdy neexistovala televize, rádio a internet? Sledovali celoročně

jevy počasí a z nich pak určovali (na základě dřívějšího pozorování předků), jaké bude počasí v průběhu roku. Tímto způsobem vznikly tzv. PRANOSTIKY.

př. Kolik hustých mlh si únor splete,
tolik lijavců mít budem v létě.

Na svatého Martina
kouřívá se z komína.

Březen za kamna vlezem,
duben ještě tam budem,
máj, vyženeme kozy v háj.

Jak byste tyto pranostiky vysvětlili? Jaké bude podle nich počasí a kdy? Znáte vy nějakou pranostiku?

2) CO JE TO PRANOSTIKA (10 minut)

Viz prezentace v PowerPointu²⁸

3) KDO JE MIKOLÁŠ ALEŠ (5 minut)

Viz prezentace

4) ROČNÍ OBDOBÍ V PRANOSTIKÁCH (12 minut)

Každý dostane jednu až dvě pranostiku²⁹ (podle počtu žáků). Na tabuli pomocí patafixu každý po přečtení svoji pranostiku zařadí do správného oddílu – JARO, LÉTO, PODZIM, ZIMA. Bude-li vědět, může určit i měsíc v roce. Ostatní kontrolují, zda je určení správné a proč (podle plodin, jmen...).

5) KRESBA PRANOSTIKY (5 - 7 minut)

Viděli jsme obrázky od Mikoláše Aleše (a jiných malířů a kreslířů). Každý z vás si teď jeden po druhém vybere jednu pranostiku z tabule. Vaším úkolem bude na

²⁸ na DVD III. pod názvem Pranostiky

²⁹ seznam vybraných pranostik připravený k nastříhání v přílohách - Pranostiky

rozdané papíry podle vlastní fantazie pranostiku ilustrovat. V hodině si připravíte skicu a doděláte za DÚ.

Z hotových obrázků můžeme vytvořit nástěnku.

6) ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ (5 minut)

O čem jsme si během dnešní hodiny povídali? Co je to pranostika? Kdo je to Mikoláš Aleš? Zná někdo z vás nějakou pranostiku, kterou jsme ještě neslyšeli?

ROZBOR

Tato příprava byla odučena v 6. ročníku a účastnilo se jí 20 žáků z toho 8 dívek. Jeden chlapec byl nepřítomen.

Téma bylo žáky přijato velmi pozitivně. Zaujalo je jistě využití prezentace, neboť na její využívání během vyučování nejsou příliš zvyklí. Motivačního rozhovoru se žáci aktivně účastnili, dokázali svými slovy ukázky pranostik správně vyslovit. Když jsem se žáků zeptala, jak lidé získávali informace o počasí, když neexistovala žádná média, tak si s obtížemi představovali, že by neexistovala televize, ale prý by si pustili rádio. Když jsme si vysvětlili, že ani rádio by neměli, tak jsme správně dospěli k závěru, že by pozorovali oblohu, mraky a celkově přírodu.

Po motivaci byl proveden zápis do sešitů – číslo hodiny, datum a téma. Takto mají zavedena pravidla. V prezentaci jsou užity obrázky od Mikoláše Alše, takže jsme si do sešitu udělali několik poznámek i k tomuto českému umělci. Zároveň si někteří zopakovali, jak vypadá budova Národního divadla a kde se nachází. Žáci se seznámili s knihou kreseb Mikoláše Alše Rok na vsi, která je velmi zaujala. Matěj měl radost, že při prohlížení obrázků náhodou našel pranostiku spojenou s jeho jménem.

Společná aktivita – roční období v pranostikách – proběhla plynule, bez obtíží. Obávala jsem se, že vznikne nekázeň, ale vedla jsem je k společné kontrole a hodnocení. Celkově se ale aktivita o něco protáhla časově, takže jsem pak přešla k závěrečnému opakování a ilustrace pranostik byla žákům zadána jako domácí úkol. Některé jsou k nahlédnutí v přílohách.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK - sloh

Téma: Vypravování – Letní bouřka

Ročník: 6.

Cíle:

- žáci na základě poslechu videoukázky vlastními slovy popisují svoje pocity
- žáci charakterizují slohový útvar vypravování
- na základě poslechu ukázky a rozhovoru žáci vytváří vlastní vypravování na dané téma

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

přírodopis

Pomůcky:

nastříhaná pravopisná cvičení, videoukázka bouřky, volné listy na sloh, Pravidla českého pravopisu

1) OPAKOVÁNÍ PRAVOPISU (10 minut)

Počasí můžeme využít i při opakování pravopisu. Toto krátké cvičení je zaměřeno na shodu přísudku s podmětem. Žáci jsou motivováni tím, že budou psát sloh a byla by škoda mít v něm zbytečné hrubky, tak si společně zopakujeme pravidla shody přísudku s podmětem. Celý list připravený k nastříhání je umístěn do příloh

pod názvem Shoda přísudku s podmětem – počasí. Po doplnění koncovek následuje společná kontrola a odůvodnění.

2) ZÁSADY SLOHOVÉHO ÚTVARU VYPRAVOVÁNÍ (5 minut)

Kdo z vás si vzpomene, co jste se učili o slohovém útvaru vypravování? Jaký je postup? Abyste měli lehčí práci, napíšeme si na tabuli osnovu. Čím je ještě vypravování charakteristické? Co napomáhá poutavosti děje?

3) MOTIVACE (5 minuty):

video na <http://www.youtube.com/watch?v=qRcKylGzfiw&feature=related>
(2. minuty z ukázky)

Zavřete všichni oči a zaposlouchejte se do zvuků bouře a deště. Představte si, že je léto a vy jste někde například na dovolené s rodiči pod stanem. Pak si povíme, co jste si představovali a jak jste se při tom cítili.

poslech

diskuse

4) SLOHOVÁ PRÁCE

Zažili jste někdo z vás takovou bouřku, že jste se až báli? Dnes si napíšeme vypravování na téma „Letní bouřka“ – např. dovolená, tábor... Můžete psát buď o něčem, co se opravdu stalo, ale můžete si také vymyslet cokoli jiného.

Kdo by se potřeboval podívat, jak se píše nějaké slovo – u mě na stole jsou PČP

5) HODNOCENÍ HODINY

Vybrání prací žáků bude následovat hodnocení celkového průběhu hodiny.

ROZBOR

Hodina tentokrát proběhla v plném stavu 21 žáků. Úvodní procvičování pravopisu se ukázalo jako užitečné. Žáci si zopakovali pravidla shody přísudku s podmětem. V některých případech byly výsledky žalostné, ale jednalo se asi o tři žáky. Byla vlastně zachována tzv. Gaussova křivka.

Charakteristiku slohového útvaru žáci s mojí malou pomocí dokázali popsat. A po poslechu bouře se rozpovídali o svých různých zážitcích z dovolených s rodiči apod.

Při psaní samotného slohu žáci pracovali aktivně. Někteří chvíli nevěděli, o čem vlastně psát. Potichu jsem si s nimi popovídala o tom, co dělají v létě, nebo co viděli, že může taková bouře způsobit. Několik žáků jsem musela ujistit, že opravdu nemusí psát o tom, co se stalo, ale že si mohou vymyslet svůj vlastní příběh. V přílohách jsou přepsány některé vybrané ukázky slohových prací.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK

Téma: Odborné termíny – předpověď počasí

Ročník: 7.

Cíle:

- žáci analyzují a následně charakterizují poslechnutou ukázkou
- žáci svými slovy vysvětlují, co jsou to odborné termíny a kde se s nimi mohou setkat, kdo je užívá a jaké byly vzhledem k tématu nalezeny v ukázce
- žáci samostatně vytváří ze základních vět věty rozvitě

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

přírodopis, fyzika

Pomůcky:

pracovní listy s názvem ROZUMÍME POČASÍ?, „meteorologický slovníček“ pro učitele ke kontrole, předpověď počasí - videozáznam, základní věty

1) MOTIVACE (7 minut)

Poslech předpovědi počasí

Během poslechu se snažte zachytit slova, která můžeme označit jako odborný termín. Jak poznáme odborný termín? Kde se OT používají? Pro jakou skupinu lidí jsou charakteristické?

2) SAMOSTATNÁ PRÁCE ŽÁKŮ – PRACOVNÍ LIST (15 minut)

Tabulku vyplňte podle instrukcí. Přečte si 1. úkol a vypracujte. Až budete hotovi, společně si zkontrolujeme a doplníme chybějící údaje. Pak bude následovat 2. úkol

3) CVIČENÍ – rozvíjející větné členy (10 minut)

Vysvětlíte, co jsou rozvíjející větné členy (rozvíjí podmět a přísudek – pojí se buď s podstatným jménem, nebo slovesem). Proč musíme umět RČ užívat? Abychom mohli psát hezké a čtivé slohy. Příští hodinu budeme psát vypravování. Nyní si vyzkoušíme rozvíjet základní věty.

DO ŠKOLNÍHO SEŠITU

JÁ DIKTUJI:

Prší.

Hřmí.

Fouká vítr.

Mrzlo.

Děti pouštěly draky.

Petr sedí doma.

Jdeme se koupat.

Bylo dusno.

*ÚKOL: ZÁKLADNÍ VĚTY DOPLŇ VHODNÝMI ROZVÍJEJÍCÍM ČLENY
(Všechny věty se musí vztahovat k počasí)*

4) HODNOCENÍ

Následuje společná kontrola a hodnocení. Na závěr si zopakujeme, co jsme v dnešní hodině dělali a probírali.

Domácí úkol: *Zítra budeme mít hodinu slohu. Každý z vás si rozmyslete, jaký má počasí vliv na vaše koníčky (nebo na váš život).*

ROZBOR

Při tvorbě příprav pro tento ročník jsem se snažila brát ohledy na fakt, že se jedná o třídu 16 žáků a z toho 13 chlapců. Při jejím praktickém využití dvě žákyně chyběly. Hodiny se tedy účastnilo 13 chlapců a pouze 1 dívka.

Motivační práce s ukázkou předpovědi počasí (namátkou byla vybrána předpověď Aleny Zárybnické z 31. 1. 2012) proběhla úspěšně, žáci si do sešitů zaznamenávali odborné termíny z oblasti meteorologie, které v předpovědi zaznamenali (např. biometeorologická zátěž, znečištěné ovzduší, rychlost větru, počasí, vítr, počasí...).

Pracovní list ROZUMÍME POČASÍ? byl vytvořen tak, aby si žáci objasnili některé základní termíny užívané meteorology v předpovědích počasí. Zároveň byl kladen důraz na rozvoj myšlení žáků a jejich komunikační dovednosti. Výsledkem je tabulka, kterou nalezneme spolu s příklady prací žáků v přílohách. Pro lepší kontrolu byl pro učitele vypracován „meteorologický slovníček“, který následuje za pracovními listy k této hodině.

Při společné kontrole pracovních listů bylo využito interaktivní tabule. Pracovní list jsem promítla na tabuli a žáci se střídali u tabule v propojování pojmů z tabulky.

Žáci si také velmi dobře poradili s rozvíjejícími větnými členy. Příklady: Za oknem hustě prší. Venku silně hřmí. Na moři fouká velmi silný vítr. V prosinci velmi silně mrzlo. Malé děti s tatínky pouštěly papírové draky. Nemocný Petr smutně sedí doma za oknem. Když je v létě teplo, tak se jdeme koupat na koupaliště. V srpnu bylo před bouřkou velké dusno.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK - sloh

Téma: Vypravování

Ročník: 7.

Cíle:

- žáci charakterizují slohový útvar
- žáci rozvíjí svoje komunikační dovednosti. Formulují do vět svoje myšlenky a ty přednáší před kolektivem
- žáci samostatně píší slohovou práci, během jejího psaní uplatňují svoje vlastní zkušenosti z jejich zálib a koníčků

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

přírodopis

Pomůcky:

listy papíru na sloh, Pravidla českého pravopisu

1) MOTIVACE (5 minut)

Rozhovor:

Proč sledujeme počasí? Jaký vliv má obecně na život člověka? Jaký na vás konkrétně?

2) VYPRÁVOVÁNÍ – OPAKOVÁNÍ (10 minut)

Jak byste charakterizovali tento slohový útvar?

- základem je děj
- jedna nebo více událostí
- časová posloupnost
- poutavost
- snaha o přesné zachycení postav, místa děje
- OSNOVA:

Úvod: o čem se bude vyprávět?

Stat': jednotlivé části příběhu (odstavce!)

Závěr: ukončení děje, vyřešení problému, hodnocení

Čím vy jakožto autoři můžete dosáhnout poutavosti a „čtivosti“ vašeho vypravování?

3) SAMOSTATNÁ PRÁCE ŽÁKŮ

Každý z vás se ve svém volném čase určitě něčemu věnuje. Jaké jsou vaše koníčky a jaký vliv na ně má právě počasí? Nad tím se zamyslete a napište vypravování, ve kterém budete vystupovat vy, vaše záliby a počasí. Co vše se vám stalo/mohlo stát?

- min. rozsah není určen
- nepřesáhnout prostor přiděleného listu papíru
- dodržet zásady tohoto slohového útvaru

4) SHRUTÍ, OPAKOVÁNÍ (5 minut)

Zbude-li čas, zájemci ostatním přednesou svoji slohovou práci.

ROZBOR

Při tvorbě této přípravy jsem se snažila o propojení s životem žáků – každý z chlapců (účastnila se opět jen jedna dívka) má jiné zájmy – airsoft, rybaření, fotbal, traktory... Každý z jejich koníčků je velmi ovlivňován počasím, proto bylo na vypravování zvoleno právě toto téma všem blízké.

Slohový útvar žáci správně charakterizovali a na tabuli sepsali zásady psaní a osnovu. Bylo patrné, že jsou žáci s tématem vypravování moc spokojení. Ačkoli se nejprve báli, že nic nevymyslí a nenapíší, tak mi odevzdali vydařené slohové práce na nejrůznější témata podle koníčků, jak můžeme vidět v přílohách.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK (2x 45 minut)

Téma: Předpověď počasí

Ročník: 8.

Cíle:

- žáci vytváří souvislý mluvený text na základě obrazového materiálu
- žáci porovnávají jednotlivé typy předpovědí a rozdílů svými slovy charakterizují
- žáci společně formulují obecné charakteristiky PP
- žáci prakticky uplatňují dnešní poznatky při hraní role – moderátor

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova, environmentální výchova, vzdělávací oblast člověk a zdraví

Mezipředmětové vztahy:

zeměpis, přírodopis, fyzika, dramatická výchova

Pomůcky:

pracovní listy, výstřižky obrázkových předpovědí počasí z novin/internetu, dataprojektor, záznamy TV PP, tabule a křída, mapa ČR

1) MOTIVACE (8-10 minut)

*Hodině předcházela **anticipační motivace:** Předem zadán domácí úkol, aby žáci sledovali předpovědi počasí na různých stanicích.*

Motivační rozhovor: Každý z vás už určitě koukal doma s rodiči na zprávy. Součástí zpravodajství jsou také předpovědi o počasí. Teď každý z vás dostane obrázek takové předpovědi a zkusíte si podle informací o počasí na něm zahrát na moderátora.

Až dostanete obrázky, budete mít 2 minuty na to, abyste si obrázek prohlédli a promysleli si, co budete říkat. Pak si to vyzkoušíme a porovnáme s opravdovou TV předpovědí.

Po rozdělení materiálů (obrázky a výstřižky) následuje samostatná práce.

Jednotlivé výstupy žáků + společné hodnocení – žáci sdělují, jaké měli pocity při vlastním přednesu. Proběhne diskuze o tom, jestli se oni sami zajímají o počasí (kde hledají oni nebo jejich rodiče tyto informace – TV, rozhlas, noviny, internet).

2) POSLECH PŘEDPOVĚDÍ POČASÍ (10 minut)

Před zahájením poslechu rozdělení pracovních listů – žáci podepíší.

1. předpověď: DVD I. kapitola č. 15-Karas
2. předpověď: DVD I. kapitola č. 28-Jančařík

Poslech (7 minut)

Nyní se podíváme na dvě různé předpovědi počasí. Připravte si papír a tužku, budete si každý sám psát zajímavosti, kterých si při sledování všimnete – např. co je zajímavého pro jazyk moderátora, jaká slova používá a jestli všem rozumíte. Pokuste se zaznamenat obsah předpovědi = čím začíná, na kolik dní je předpověď, mluví se i o něčem jiném než o počasí (tím myslím teploty, slunečno, oblačnost, jaký bude foukat vítr...). Čím se podle vás liší obě promítnuté předpovědi? Každý sám pak představí svoje postřehy a názory.

Mezi promítáním dvou předpovědí krátká pauza, aby měli žáci čas dopsat svoje poznámky.

Prezentace jednotlivých postřehů (3 minuty)

3) BRAINSTORMING (10-12 minut)

- a) Žáci budou na tabuli zapisovat, čím je charakteristická TV předpověď počasí – zároveň si budou vyplňovat tabulku č. 1 v rozdaných pracovních listech
- b) Společné doplnění tabulky č. 2 – na levé straně ČT1 X na pravé straně NOVA

4) HRA NA MODERÁTORA

Motivace ke hře: video DVD II. č. 47-Žák (současná podoba Počasí na ČT)

Žáci pracují ve dvojicích. Mohou využít také obrázků, které dostali v úvodu hodiny, nebo současné situace počasí, ale i fiktivní předpověď (např. v létě).

Připraví si rozhovor mezi moderátorem zpráv a meteorologem – společně vymyslí téma rozhovoru o počasí, jeho osnovu. Osnovu si napíší do PL.

Při výstupu mohou využívat také mapu ČR.

Každé dvojici zatleskáme a společně si řekneme, co se nám na jejich moderování líbilo a co by se mohlo do příště vylepšit.

5) ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ

Shrneme dnešní obě hodiny českého jazyka, v nichž jsme se věnovali počasí. Co jsme se dnes dozvěděli, naučili? Co jsme si prakticky vyzkoušeli? Jak se vám líbila role moderátora?

Na závěr sebrání pracovních listů.

ROZBOR

Příprava byla využita ve dvou po sobě jdoucích hodinách českého jazyka v 8. ročníku. Účastnilo se jí celkem 15 žáků (3 byli nepřítomni) z toho 8 chlapců a 7 dívek.

Motivace byla úspěšná, žáci pracovali samostatně a až na jednu žákyni se všichni předvedli jako moderátoři. Katka se aktivně účastnila přípravy předpovědi společně s Nikolou, ale velký stud jí bránil vystoupit. Po rozhovoru s paní učitelkou jsem se dozvěděla, že Katka je ve třídě relativně krátkou dobu a moc se do kolektivu nezapojuje. Jejich práci jsem si alespoň přečetla a pochválila jsem je obě.

Sledování a porovnávání předpovědí žáky bavilo, jejich pozorování bylo nápadité, všimli si všech oblastí předpovědi včetně osobnosti moderátora. Do příloh jsou zařazeny vedle šablony pracovního listu také ukázky pracovních listů vyplněných žáky.

Co bylo zjištěno sledováním a porovnáváním žáky 8. ročníku – shrnutí:

Žáci svým pozorováním charakterizovali TV předpověď počasí v bodech takto:

- práce s mapou
- orientace v tabulkách
- informace o tom jaké počasí bylo a bude
- používány odborné termíny

Rozdíly mezi předpovědí ČT1 a NOVA:

- počasí na ČT1 je odbornější
- na Nově se zdá být počasí přehlednější
- žáci velmi často hodnotili oblečení obou pánů. Vypozorovali rozdíly ve formálnosti oděvu obou mužů. Následně hodnotili jejich jazykový projev. Výsledkem analýzy bylo zjištění žáků, že méně formální oblečení odpovídá méně odbornému a běžným divákům srozumitelnějšímu a bližšímu jazyku a naopak. Formální oblečení – oblek a kravata – jdou ruku v ruce s velkou odborností a vysokými nároky na diváka.
- „pán na Nově se hodně hýbal, na ČT1 stál skoro pořád na jednom místě“

Žáci reagovali velmi aktivně na dotaz, kdo vlastně předpověď moderuje – někteří žáci věděli, že na ČT1 přináší počasí meteorologové a jinde moderátoři.

Hra na moderátorské dvojice se také vydařila uspokojivě, v některých případech hrála velkou roli nervozita a stud, ale přesto se žáci se svými předpověďmi předvedli.

Při hodnocení byli žáci objektivní, snažili se hledat klady i zápory, nejen v případě hodnocení výkonů spolužáků a svých, ale také v hodnocení profesionálních předpovědí. Závěrem bylo, že nemůžeme určit, která je lepší nebo horší, ale že každá předpověď je jiná.

Obě hodiny byly jako celek plynulé, pestré, žáci pracovali aktivně a jejich výsledné samostatné mluvené projevy byly zdařilé.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK

Téma: ZPRAVODAJSTVÍ - Jazyk předpovědi počasí

Ročník: 9.

Cíle:

- žáci analyzují předpověď prezentované informace a vytváří osnovu daného zpravodajství.
- žáci pracují se slovníkem cizích slov, s výkladovým slovníkem a s internetovými zdroji.
- žáci se pokouší o komparaci předpovědi počasí v minulosti a nyní se zaměřením na pranostiky.

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

zeměpis, přírodopis, fyzika, občanská výchova, dějepis

Pomůcky:

PC, dataprojektor / DVD a TV, slovník cizích slov, publikace Skoro jasno, internet, pracovní listy, záznam předpovědi počasí, ukázky pranostik (Pranostikon nebo Na Hromnice o hodinu více)

1) MOTIVACE (2 minuty)

Této hodině předchází krátkodobý projekt (14 dní – 1 měsíc), kdy žáci sledují předpovědi počasí v TV, novinách nebo rádiu a následně skutečné počasí.

Hodnotí, do jaké míry se předpověď shodovala s realitou. Zjištěné informace doplňují do tabulky na nástěnce ve třídě. Tabulku mohou podle zájmu doplnit i obrázky.

Úvodní motivační rozhovor

V předešlých 14 dnech jste poslouchali předpovědi počasí. Určitě jste si ale všimli, že se od sebe předpovědi v médiích navzájem liší. Ne vždy jste možná moderátorovi rozuměli, co říká. Asi jste neznali všechna odborná slova, která se ve zprávách o počasí říkají. Abyste se dokázali ve zprávách v budoucnu lépe orientovat, zde jsou jazyková cvičení s předpovědí počasí.

2) HLAVNÍ ČÁST (cca 35 minut)

Rozdání pracovních listů, vysvětlení pokynů 1 – 3, samostatná práce žáků, kontrola a hodnocení, opakování.

Pokyny pro žáky:

- 1) Pozorně si přečtete zadané otázky a úkoly.
- 2) Zamyslete se, co je to pranostika a proč se vás v souvislosti s předpovědí počasí ptám?
- 3) Poslech předpovědi proběhne dvakrát. Mezi jednotlivými poslechy bude pauza 1-2 minuty, aby měli žáci čas se nad textem zamyslet.
- 4) Analýza předpovědi počasí dle pokynů v pracovním listu³⁰

3) ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ (3-5 minut)

³⁰ pracovní list v přílohách – Zpravodajství o počasí 9

ROZBOR

Hodiny se účastnilo 13 žáků. Jedná se o nejslabší ročník na škole co do počtu žáků. Práce s předpovědí počasí se žákům velmi líbila, o čemž svědčí velmi kvalitně vyplněné pracovní listy. Slabšímu žákovi Honzovi jsem dovolila spolupráci ve dvojici se sousedem v lavici. Obsahově je jeho pracovní list také celkem vydařený. Jediným jeho nedostatkem jsou pravopisné chyby, obzvláště v psaní Y a I. Jedná se ale o chlapce s individuálním vzdělávacím plánem, kterého se rodiče rozhodli nechat 9 let na běžné základní škole. Tuto variantu Honza velmi ocenil a hned byl vidět zvýšený zájem o činnost.

Žáci pracovali pečlivě. Poprosili mě, jestli bych jim mohla pustit předpověď ještě potřetí. Po třetím poslechu jsme si společně odpověděli na všechny otázky. Žáci odpovídali samostatně a ve větách. V nižších ročnících mají žáci tendenci odpovídat spíš jednoslovně.

V přílohách jsou opět zařazeny vybrané práce žáků.

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK - LITERATURA

Téma: Předpověď počasí v literatuře – B. NĚMCOVÁ: Babička

Ročník: 9.

Cíle:

- žáci se seznámí s životem a dílem Boženy Němcové. Svými slovy charakterizují, jak se její život a dílo navzájem ovlivnily.
- žáci analyzují text a svoje výsledky prezentují
- žáci vytváří vlastní souvislý text podle zadaných pokynů

Klíčové kompetence:

kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence k učení

Průřezová témata:

mediální výchova

Mezipředmětové vztahy:

zeměpis, přírodopis, fyzika, občanská výchova, dějepis

Pomůcky:

obrázek B. Němcové, ukázka textu, pracovní listy, Babička

1) MOTIVACE (5 minut)

Předpověď počasí je dnes něco zcela obvyklého. Dříve lidé také uměli, alespoň částečně, odhadovat budoucí počasí, podle dlouhodobého sledování různých jevů v přírodě. Vysledovali jisté pravidelnosti, na jejichž základě vznikaly útvary lidové slovesnosti (často veršované nebo spojené se jmény svatých). Věděli byste, o čem mluvím? --- Pranostiky. Znáte nějakou?

Svatá Anna chladna z rána. Svatá Lucie noci upije.

Tím, jak se dříve žilo na vesnici, jak vypadal život prostých lidí, se zabývala celá řada spisovatelů. Poznáte, z kterého literárního díla je následující ukázka?

Babička seděla na zápraží; ouzkostranně dívala se na mračna, která stála již nad stavením. Chlapci s Adélkou hráli za stavením, ale tak horko jim bylo, že by byli ze sebe všecko sházeli a do struhy skočili, kdyby je byla babička nechala. Adélka vždy švitorná, skákavá jak čečetka, zívala, nechtělo se jí do hraní a konečně se jí očka zavřela. Také babička cítila na očích tíži.

2) Výklad + zápis BOŽENA NĚMCOVÁ (10 minut)

česká spisovatelka, autorka venkovských povídek a pohádkových sbírek

ŽIVOT:

- 4. únor 1820, Vídeň – 21. leden 1862, Praha
- těžký život, dětství prožila v Ratibořicích
- otec – kočí, matka – služka (chudá rodina)
- manžel Jozef Němec – starší, sňatek z donucení – bez lásky
- kvůli manželově práci se často stěhovala
- 1842 – seznámila se v Praze s předními českými spisovateli – okouzila je svým přirozeným talentem a půvabem – to vedlo k jejímu dalšímu vzdělávání a rozvoji
- Němcová ze svého těžkého života unikala k literatuře
- celý život prožila v chudobě, což velmi kontrastuje s velkolepým pohřbem a posmrtnou slávou
- pohřbena je na Vyšehradě

DÍLO:

- první tvorba – básně
- zajímala se o folklór a lidové tradice
- vrchol díla = povídky a prózy z vesnického prostředí, lidové pohádky

- povídky např. Divá Bára, Baruška, Karla, Chudí lidé, V zámku a podzámčí aj.

3) BABIČKA (15 minut)

Tvorbu B. Němcové ovlivnila její babička Magdaléna Novotná – prostá žena, venkovanka.

Vzor pro psaní povídek, obzvlášť při psaní nejznámější povídky – Babička. Idealizuje venkovský život.

Ukázka na začátku hodiny byla právě z této povídky. Autorka v této próze popisuje život na vsi v průběhu roku. Mimo jiné velmi podrobně popisuje také přírodu a počasí. Společně si přečteme ukázku z této knihy. K tomuto textu dostanete další otázky a úkoly³¹.

4) PŘEDPOVĚĎ POČASÍ (10 minut)

Několik vybraných žáků přednese svoji předpověď počasí. Ostatní kontrolují, zda odpovídá počasí v ukázce. Následuje rozbor – řekl by někdo něco jinak? Co se vám líbilo? atd.

5) DOMÁCÍ ÚKOL – ZADÁNÍ

Najděte ve vaší oblíbené četbě podobný popis počasí (Např. Harry Potter aj.), ukázku příští hodinu představíte spolužákům.

6) ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ (5 minut)

³¹ pracovní list Babička

ROZBOR

Hodina proběhla ve stejném množství žáků jako předešlá. Pokud by byla k dispozici interaktivní tabule či dataprojektor, mohla by být použita prezentace. Takto jsme využívali klasickou tabuli s křídou a obrázky a texty v tištěné podobě.

Motivační ukázkou všichni uhodli. Nikdo s přítomných žáků ale Babičku nikdy nečetl ani neviděl filmovou verzi. Znájí ale její příběh z návštěv Babiččina údolí v Ratibořicích.

Společná práce s textem žáky zaujala. Popis bouřky je velmi dobře upoutal. K textu jsou přidány otázky a úkoly.

Velmi kreativně se žáci projevili při tvorbě předpovědi počasí pro Ratibořice. Aktivně se zúčastnili všichni žáci. Každý se pokoušel i o zapojení mapy České republiky do svojí předpovědi. Motivací pro tento úkol byla předešlá hodina, kdy jsme se věnovali profesionálním předpovědím počasí.

Nejlepší předpověď počasí je k přečtení v přílohách.

Závěr

Předpověď počasí je velmi specifický druh zpravodajství. V některých rysech je s obecnou žurnalistikou shodný, v jiných momentech se od sebe liší. Také jednotlivá média jsou mezi sebou odlišná svojí formou a prostředky, jejichž pomocí komunikují s masami, což se promítá i do jazyku zpráv o počasí. Zmíněné rozdíly jsou v této práci popsány.

Média se svým obsahem zaměřují na specifické okruhy diváků, posluchačů a čtenářů. Rozdíly mezi jednotlivými televizními stanicemi nebo samotnými druhy médií (televize, rozhlas) byly vypořádány a popsány v této práci a následně byly využity prakticky ve vyučování. Ukázalo se, že žáci jsou schopni tyto rozdíly rozpoznat a vlastními slovy je charakterizovat.

Hlavním cílem této práce bylo didaktické využití předpovědi počasí ve výuce. Byly vytvořeny teoretické přípravy, které byly následně využity v praxi. Práce přináší nový pohled na tento specifický zpravodajský pořad bez ohledu na formu. Ve vyučování jsou velmi dobře využitelné televizní, rozhlasové i v novinách tištěné předpovědi. Ukázalo se, že se jedná o téma pro žáky nové a zajímavé – tedy dobře motivující.

Počasí může být využito ve všech složkách výuky českého jazyka a dokonce i literatury. S předpovědí počasí z historického hlediska úzce souvisí pranostiky, které jsou dědictvím lidové slovesnosti, s jejímž sbíráním a literárním zpracováním je spojena řada významných osobností našeho umění a literatury. Od krátké předpovědi počasí se učitel spolu s žáky může dostat až do naší historie, k významným literárním a uměleckým dílům.

Předpověď počasí se osvědčila také jako dobrý způsob rozvíjení komunikačních kompetencí žáků. Nenásilnou formou žáci rozvíjí svoje řečové dovednosti a vystupování před diváky, což je velmi důležité pro rozvoj jejich osobnosti. Zpětná vazba od žáků, jejich pozitivní přístup k tématu a zájem o něj jsou motivací také pro další práci učitele.

Použitá literatura

ALEŠ, M.; KLENKOVÁ, H. *Rok na vsi: dvacet čtyři kresby M. Alše*. Vyd. 3. Praha: Komenium, 1949. 109 s.

BALADA, J. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*. Dotisk 1. vyd. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 126, 92 s. ISBN 80-87000-02-1.

BARTOŠEK, J.; DAŇKOVÁ, H. *Žurnalistika a škola: příručka pro učitele mediální výchovy*. Vyd. 2. Frýdek-Místek: Václav Daněk, 2010. 207 s. ISBN 978-80-254-6459-5.

BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s. Studie; Sv. 10. ISBN 80-85850-11-7.

BURTON, G.; JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6.

ČECHOVÁ, M. a kol. *Stylistika současné češtiny*. Vyd. 1. Praha: Institut sociálních vztahů, 1997. 282 s. Jazykověda. ISBN 80-85866-21-8.

ČMEJRKOVÁ, S. *Analýza a hodnocení jazykové úrovně vybraných pořadů České televize za 2. pololetí 2006*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, v. v. i. [<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/analyza-a-hodnoceni-jazykove-urovne-vybranych-poradu/?id=2143&strana=4=2&category=4>].

HÖFLEROVÁ, E. a kol. *Didaktika českého jazyka pro základní školy*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2006. 86 s. ISBN 80-7368-203-6.

KARAS, P.; ZÁRYBNICKÁ, A.; MÍKOVÁ, T. *Skoro jasno: průvodce televizní předpovědí počasí*. Vyd. 1. Praha: Česká televize, 2007. 206 s. Edice České televize. ISBN 978-80-85005-78-3.

KOVÁŘOVÁ, S. *Rýmované pranostiky*. 1. vyd. Olomouc: Alda, 1996. 130 s. ISBN 80-85600-25-0.

KROBOTOVÁ, M. *Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. 219 s. ISBN 80-244-0187-8.

MARŠÍK, J. *Úvod do teorie rozhlasového programu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 106 s. ISBN 80-7184-013-0.

MÜLLEROVÁ, O. *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba*. 1. vyd. Praha : Academia, 1994. 145 s. ISBN 80-200-0489-0. ISSN 0585-5675.

NELEŠOVSKÁ, A. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. 171 s. Pedagogika. ISBN 80-247-0738-1.

NĚMCOVÁ, B. *Babička: Obrazy venkovského života*. V Čs. spis. 4. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. 460 s.

OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. 155 s. ISBN 80-246-0248-2.

ŠEBESTA, K. *Od jazyka ke komunikaci: didaktika českého jazyka a komunikační výchova*. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2005. 166 s. Acta Universitatis Carolinae. Philologica. Monographia, ISSN 0567-8277; 132. ISBN 80-246-0948-7.

ŠMÍD, M. *Veřejnoprávní a soukromé televize v některých evropských zemích*. Studie zpracovaná pro Parlament České republiky. Parlamentní institut, březen 2004.

ŠŤASTNÁ, J. *Analýza jazyka předpovědí počasí vybrané televizní stanice*. Liberec, 2010. 47 s. Bakalářská práce na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci na katedře českého jazyka a literatury. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Eva Hájková, CSc.

TUČEK, J. *Jak vzniká předpověď počasí? Bud'te u toho*.
[<http://aktualne.centrum.cz/veda/clanek.phtml?id=470291>]

VERNER, P.; BEZCHLEBOVÁ, M. *Mediální výchova: průřezové téma*. 1. vyd. Úvaly: Albra, 2007. 106 s. ISBN 978-80-7361-042-5.

VERNER, P. *Úvod do praktické žurnalistiky*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. 80 s. ISBN 978-80-86723-36-5.

VERNER, P. *Zpravodajství a publicistika*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. 104 s. ISBN 978-80-86723-37-2.

ZEMANOVÁ, M. *Na Hromnice o hodinu více: české pranostiky a přísloví*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. 111 s. ISBN 978-80-251-2576-2.

Přílohy

OBSAH:

- 1) Didaktické materiály k přípravám
- 2) Přepisy vybraných MT
- 3) Záznam rozhovoru s Mgr. Janou Adámkovou, Ph.D.
- 4) Záznam rozhovoru s Ing. Alenou Zárybnickou
- 5) DVD I., II. a CD s elektronickou verzí DP a prezentací v PowerPointu –
Pranostiky

1) Didaktické materiály k přípravám

V této části příloh jsou umístěny pracovní listy, obrázky, tabulky a texty, které jsou zmiňovány v přípravách. Tyto materiály jsou seřazeny postupně, podle pořadí příprav v kapitole 5. Za šablonou pracovního listu následují vybrané ukázky z prací žáků.

Součástí příloh jsou přepisy mluvených textů. Ty mohou posloužit také jako didaktické materiály při výuce. Buď jako náhrada v případě nedostatečné technické vybavenosti, nebo si na nich žáci mohou vyzkoušet tzv. moderátorské čtení.

ZIMA

Mnoho sněhu v prosinci značí
mnoho ovoce a trávy.

Co leden sněhem popráší,
to únor s vichrem odnáší.

Na svatého Valentýna
zamrzne i kolo mlýna.

Je-li na Tři krále jasno,
zdaří se pšenice.

Když je mírná zima v lednu,
únor přinese jí bednu.

Jestli únor honí mraky,
staví březen sněhuláky.

JARO

Dubnový sníh rodí travu.

Je-li v květnu večer tráva zarosena,
hojně bude vína, hojně sena.

Velikonoce krásné úrodu nám dají,
pak-li slunce hasne, louky sucho mají.

Pankrác, Servác, Bonifác ledoví muži,
spalují mrazem ovoce i růži.

Jestli březem kožich stáhl,
duben rád by po něm sáhl.

Když máj vláhy nedá,
červen se předá.

LÉTO

Když na Medarda prší,
těžko se seno suší.

Když na svatou Annu mravenci pilně
lezou a dělají kopky, hádá se na tuhou
zimu.

Hřímá-li v srpnu, lze čekat osmého dne
opět bouřku.

Jestliže se hrom v červenci častokráte
ozývá, bude nadcházející zima
studená.

Když červenec pěkně hřeje,
o vánocích se zima zaskvěje.

Moc hub srpnových - moc vánic
sněhových.

PODZIM

Čím déle vlaštovky u nás v září
prodlévají, tím déle pěkné a jasné dny
potrvají.

Svatá Terezie zasazuje zimní okna.

Když v říjnu táhnou ptáci blízko
stavení, bude tuhá zima.

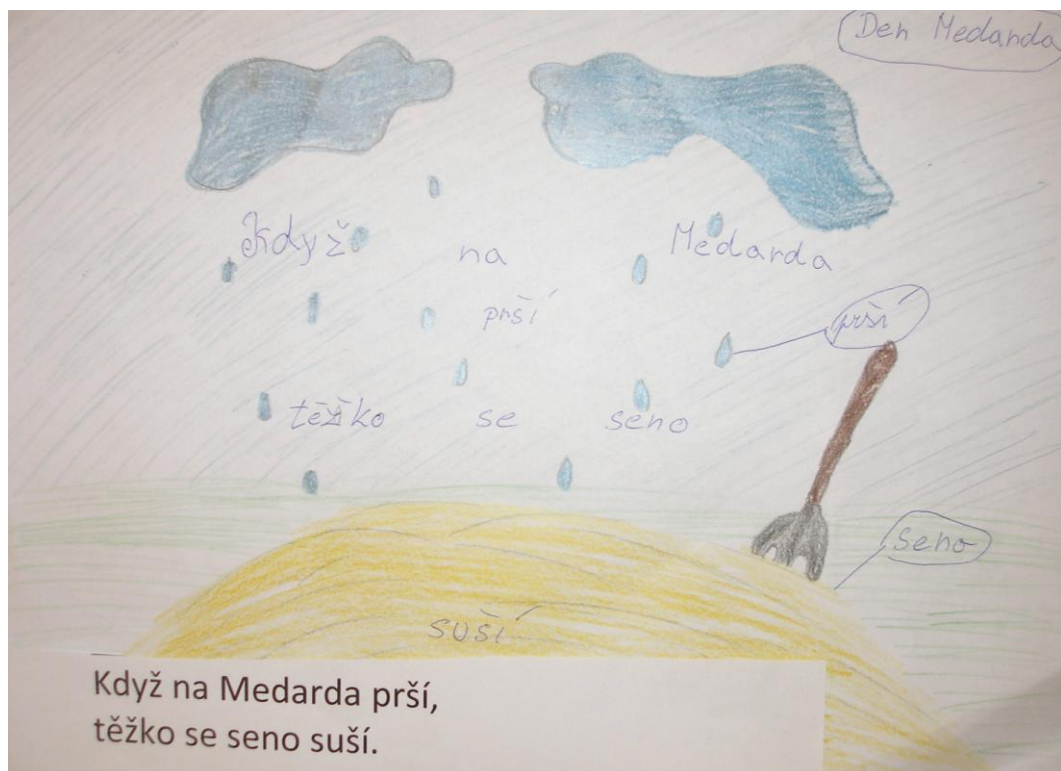
Když Kateřina po ledě už chodívá,
Eva potom blátem oplývá.

Po teplém září, zle se říjen tváří.

Když dlouho listí nepadá,
tuhá zima se přikrádá.

příloha č. 2.: Vybrané ilustrace žáků k pranostikám

příloha č. 3.: Shoda přísudku s podmětem – počasí

Shoda přísudku s podmětem – počasí

Po dešti oschl_ silnice. Děti zmokl_. Probudil_ jsme se do nádherného letního rána. Paprsky slunce ozařoval_ krajinu. Na ledu mu uklouzl_ nohy. Rána byl_ chladná. Listy se chvěl_ ve větru. Chomáče mlhy se povaloval_ nad zemí. Děti se radoval_ ze zimy. Děvčata bruslil_ na ledě. Odpoledne jsme jel_ lyžovat na hory. Na jasné obloze svítil_ hvězdy. Mrazy ustoupil_. Zamrzlé řeky lákal_ děti.

Shoda přísudku s podmětem – počasí

Po dešti oschl_ silnice. Děti zmokl_. Probudil_ jsme se do nádherného letního rána. Paprsky slunce ozařoval_ krajinu. Na ledu mu uklouzl_ nohy. Rána byl_ chladná. Listy se chvěl_ ve větru. Chomáče mlhy se povaloval_ nad zemí. Děti se radoval_ ze zimy. Děvčata bruslil_ na ledě. Odpoledne jsme jel_ lyžovat na hory. Na jasné obloze svítil_ hvězdy. Mrazy ustoupil_. Zamrzlé řeky lákal_ děti.

Shoda přísudku s podmětem – počasí

Po dešti oschl_ silnice. Děti zmokl_. Probudil_ jsme se do nádherného letního rána. Paprsky slunce ozařoval_ krajinu. Na ledu mu uklouzl_ nohy. Rána byl_ chladná. Listy se chvěl_ ve větru. Chomáče mlhy se povaloval_ nad zemí. Děti se radoval_ ze zimy. Děvčata bruslil_ na ledě. Odpoledne jsme jel_ lyžovat na hory. Na jasné obloze svítil_ hvězdy. Mrazy ustoupil_. Zamrzlé řeky lákal_ děti.

Shoda přísudku s podmětem – počasí

Po dešti oschl_ silnice. Děti zmokl_. Probudil_ jsme se do nádherného letního rána. Paprsky slunce ozařoval_ krajinu. Na ledu mu uklouzl_ nohy. Rána byl_ chladná. Listy se chvěl_ ve větru. Chomáče mlhy se povaloval_ nad zemí. Děti se radoval_ ze zimy. Děvčata bruslil_ na ledě. Odpoledne jsme jel_ lyžovat na hory. Na jasné obloze svítil_ hvězdy. Mrazy ustoupil_. Zamrzlé řeky lákal_ děti.

Shoda přísudku s podmětem – počasí

Po dešti oschl_ silnice. Děti zmokl_. Probudil_ jsme se do nádherného letního rána. Paprsky slunce ozařoval_ krajinu. Na ledu mu uklouzl_ nohy. Rána byl_ chladná. Listy se chvěl_ ve větru. Chomáče mlhy se povaloval_ nad zemí. Děti se radoval_ ze zimy. Děvčata bruslil_ na ledě. Odpoledne jsme jel_ lyžovat na hory. Na jasné obloze svítil_ hvězdy. Mrazy ustoupil_. Zamrzlé řeky lákal_ děti.

Bouřka o letnici na chůvčině SEBASTIÁN

Úvod: ^{si má} bouřka s vichřicí ~~láme stromy a láme vedení~~

staž: a blesk kapalí s krom
d) lampy se stromy a nachází vedení
d) jako hořet celá vesnice
d) babička je s dětmi uvězněna v domě
e) požár se nedarí uhasit

Závěr: Nakonec vše dobře dopadne

Je den 18. 5. 2005. Je krásný teplý a slunečný den pro koupání. Bližší se 4 hodina odpoledne a začne se zvedat vítr. Postupně začne sílit. Ho všem se sem k němu je šlo velmi velká bouřka.

Najednou vypadne proud, spadalo elektrické vedení. Babička se pochová k okna a vidí, že padá ta velká blesk. Po chvíli ^{zato} ~~zato~~ slyšely velkou ránu.

Byl to blesk, který napálil stary s meš, pod kterým babička s dětmi každá sedávala. „Poi, poi,“ křičí děti. „Buďte klidné,“ říká babička, „navoláme hasiče!“ Linza je momentálně obsazena.

Najednou se okno rozbité po vesnici, začne hořet stodoly a chlupek. Babička znovu volá hasiče. „Halo.“ „Stav se staříme!“
„Potřebujeme prosím vás hořící čily Busoves“

KLOOTVOR

13.4.2012

Právníková barika

Tedy vám budu vyprávět o mém zážitku
m. lita. když mě plně šamila barika
Když jsem byl na letišti souběhem
měly jsme dokonale naplněnou děj. Když jsme šli
na hřiště kde jsme měli hrát fotbal.
Měle se přibližovala strašlivá barika, která
měla snad dvě lodiny. Bylo to strašné
tak moc jsem se těšil, že si zahrám
s kamarády. Když barika přestala přetvářet
jsem hnedže ještě přigledne vem, ale
nemohly jsme, protože tam bylo mnoho.
Když už jsme strachili nastěži přišel
pan bremer, který nám řekl, že vyjednávali
na odpoledne nedaleko letoviště.
Tak jsme se připravili a vyšli do
letoviště.

Bylo to tam dobré a tak jsme si
dobře zahráli a byli jsme spokojení.

Jedeme na tábor s mojí sestrou a řeknušim
že tento tábor bude nejhorší co jsem zažila.

Šla jsem si venku s mímami hámoškama
se stanu. náhodou jsem se koukla na sebe. Bylo
černé, a strašně rychle se hnaly mraky po obloze.
Vědoucí nás hnaly do budov. Začíná přelet a moje
sestra Lucka začíná být nervní. Běží do mého
stanu pro můj polštář který byl pes a pro spacíky.
Posadili nás do místnosti kde se spívalo. Najednou
jsem viděla jak padají stromi. Lucka viděla
že má panickou hrůzu z bouřky. Vzali nás
do pokojů kde mají místo na přespání. Já a
zbytek spal na chodbě. Na Lucku se nebylo místo
musela jít dole. Ale byli tam Lucčiny
kamarádky. Začínám usínat a najednou
jde ze stěny obrovská rána a začíná věšelo.
V duchu jsem myslela na Lucku.

ROZUMÍME POČASÍ?

- 1) Propoj správně meteorologické jevy z 2. sloupce s jejich vysvětlením v 1. sloupci.
- 2) Do 3. sloupce doplň, jak bys odborný termín z 2. sloupce vysvětlil(a) vlastními slovy.

trvá většinou krátce, rychle se mění intenzita deště (nebo sněžení)	STUDENÁ FRONTA	
studený vzduch nahrazován teplým	BOUŘKA	
teplý vzduch je nahrazován studeným	LEDOVKA	
jaký vliv bude mít počasí na člověka	NÁLEDÍ	
děšť doprovázený elektrickými jevy (blesky)	PŘEHÁŇKA	
vzniká při poklesu teploty pod nulu - zamrzne voda na ulicích a silnicích	PRŮTRŽ MRAČEN	
vzestupné pohyby vzduchu s oblaky a tvorbou srážek („špatné počasí“)	TEPLÁ FRONTA	
mraznoucí déšť na povrchu země	TLAKOVÁ NÍŽE	
mimořádně silný déšť, za hodinu spadne víc jak 60mm srážek	BIOMETEOROLOGICKÁ ZÁTĚŽ	

příloha č. 6.: Vyplněné pracovní listy ROZUMÍM POČASÍ?

Jan Šubrda

ROZUMÍME POČASÍ?

1) Propoj správně meteorologické jevy z 2. sloupce s jejich vysvětlením v 1. sloupci.
 2) Do 3. sloupce doplň, jak bys odborný termín z 2. sloupce vysvětlil(a) vlastními slovy.

trvá většinou krátce, rychle se mění intenzita deště (nebo sněžení)	<u>STUJENÁ FRONTA</u>	<i>průběh studený vzduch</i>
studený vzduch nahrazován teplým	<u>BOURKA</u>	<i>průběh jsou blesky</i>
teplý vzduch je nahrazován studeným	<u>LEDOVKA</u>	<i>temnělý tlak na zem</i>
jaký vliv bude mít počasí na člověka	<u>NÁLEDÍ</u>	<i>temnělá voda na zemi</i>
dešť doprovázený elektrickými jevy (blesky)	<u>PŘEHÁŇKA</u>	<i>temnělá voda (mnozí se počou!)</i>
vzniká při poklesu teploty pod nulu - zamrzne voda na ulicích a silnicích	<u>PRŮTŘ MRAČEN</u>	<i>velký dešť</i>
vzešlupné pohyby vzduchu s oblaky a tvorbou srážek („špatné počasí“)	<u>TEPLÁ FRONTA</u>	<i>přijde teplý vzduch</i>
intenzivní dešť na povrchu země	<u>TLAKOVÁ NÍŽE</u>	<i>člověk počou! vyjde</i>
mrazivě silný dešť, ze hodinu spadne víc jak 50 mm srážek	<u>BAROMETROLOGICKÁ ZÁTĚŽ</u>	<i>velký na člověka B10</i>

ROZUMÍME POČASI?

- 1) Propoj správně meteorologické jevy z 2. sloupce s jejich vysvětlením v 1. sloupci.
- 2) Do 3. sloupce doplň, jak bys odborný termín z 2. sloupce vysvětlil(a) vlastními slovy.

trvá většinou krátce, rychle se mění intenzita deště (nebo sněžení)	STUDENÁ FRONTA	studený vítr, ochlazení se
studený vzduch nahrazován teplým	BOUŘKA	krásná a jasná bouře
teplý vzduch je nahrazován studeným	LEDOVKA	dešť klesá na formu sněhu
jaký vliv bude mít počasí na člověka	NÁLEDÍ	velká kletba na zemské povrchu
dešť doprovázený elektrickými jevy (blesky)	PŘEHÁŇKA	dešť, prší, chvilku neprší
vzniká při poklesu teploty pod nulu - zamrzne voda na ulicích a silnicích	PRŮTRŽ MRAČEN	silný dešť
vzájemné pohyby vzduchu s oblačí a tvorbou srážek („špatné počasí“)	TEPLÁ FRONTA	teplo deště
mrazivá dešť na povrchu země	TLAKOVÁ NÍŽE	špatné počasí
mrazivá dešť silný dešť, za hodinu spadne víc, než předtím srážek	SYNOPTICKÁ VÝKĚŽ	Bílo, vše požírá na čerstvém

METEOROLOGICKÝ SLOVNÍČEK

Studená fronta – teplý vzduch je nahrazován studeným

Bouřka – déšť doprovázený elektrickými jevy (blesky)

Ledovka – mrznoucí déšť na povrchu země

Náledí – vzniká při poklesu teploty pod nulu - zamrzne voda na ulicích a silnicích

Přehánka – trvá většinou krátce, rychle se mění intenzita deště (nebo sněžení)

Průtrž mračen – mimořádně silný déšť, za hodinu spadne víc jak 60 mm srážek

Teplá fronta – studený vzduch nahrazován teplým

Tlaková níže - vzestupné pohyby vzduchu s oblaky a tvorbou srážek („špatné počasí“)

biometeorologická zátěž – jaký vliv bude mít počasí na člověka

Fotografování

V sobotu v létě jsem vyrazil fotit hmyz, abych mohl vyložit prezentaci na hodinu biologie.

Nedávno jsem šel po polní cestě a když jsem viděl tu nádhernou, tak mi ani fotoaparát nestál. Krasné ptáčky maskovaly motýly, na květinách a slunce šílilo jako ohně, byly mi skákalý po roslině i před roslinami.

Ale po 30 metrech jsem se podíval do přehledu, kde byli asi pět centimetrů velkou proutku, bojím se proutek své se bojím proutku, ale fotoaparát fotil jsem, co to šlo.

V domě mi zazněl telefon, svedl jsem to a matka mi řekla, abych šel domů na oběd. Ale v okamžiku našlo být jako v domě, mohl jsem dojít do nejbližšího lesa, ale běžel jsem cestou napřed domů, fotoaparát jsem schoval a domů se běžel dál.

Dobrá jsem do domu a našel jsem potěšení, byl jsem rád že jsem doma. Dal jsem si vyborný oběd a koukal na nějaký film.

Předpověď počasí v hodině ČJ

- moje poznámky k poslechu předpovědi:

- tabulka č. 1

CHARAKTERISTIKA PŘEDPOVĚDI POČASÍ - OBECNĚ

- tabulka č. 2

POČASÍ ČT 1	POČASÍ TV NOVA

- úkol ve dvojicích – obsah rozhovoru moderátora zpráv a meteorologa:

Suchas

Předpověď počasí v hodině ČJ

Holka • moje poznámky k poslechu předpovědi: Začal předpovědi po
~~světě~~ ~~Evropě~~ potom přešel na území ČR. Pak předpověděl
 na další dny.

Jančařík: divný počasí + rušení vlny

ČZ má pro mě nové odlišné názory výklad
 Začal rovnou u ČR
 Zmáčkli mě v osadu
 Rychlost + směr větru
 Tlak vzduchu
 Směr větru
 Evropa + ležky

Teplý v ČR
 Nové město na další dny
 Předpověď + tabulka s ležky
 Na další dny

• tabulka č. 1

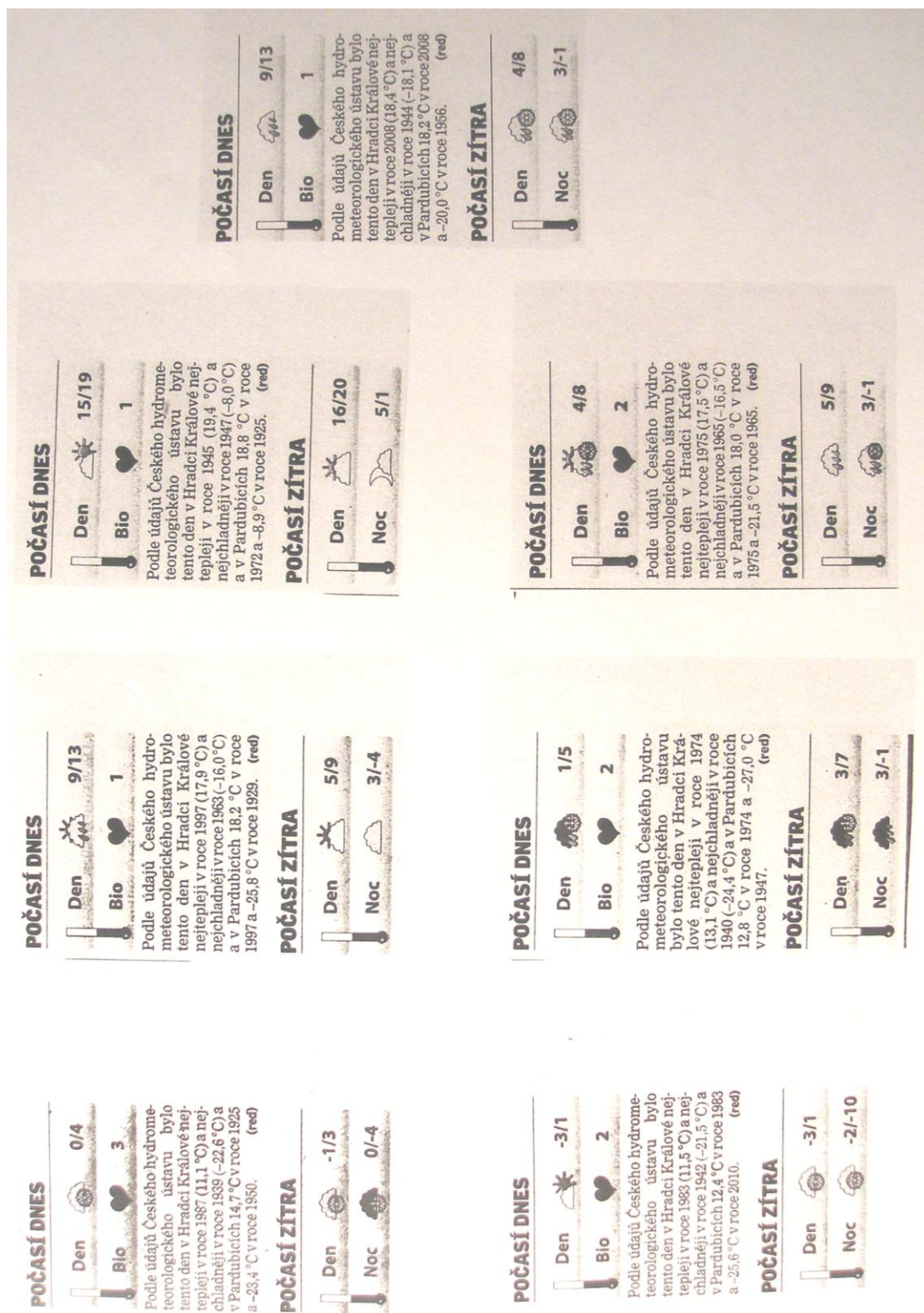
CHARAKTERISTIKA PŘEDPOVĚDI POČASÍ - OBECNĚ
<p>Informace o počasí v Evropě</p> <p>Odlišné termíny</p> <p>Informace o tom co bylo a co bude</p> <p>Práce s mapou</p> <p>Práce s tabulkou</p>

POČASÍ ČT 1	POČASÍ TV NOVA
<p>delší odbornější entere pro odborníky více formalitější - meteorologové</p>	<p>krátkší a stručnější méně info. - moderátoři</p>

- úkol ve dvojicích – obsah rozhovoru moderátora zpráv a meteorologa:

Ji: Dobry den
 Lucka: Zdravím z Krkonoš
 Ji: Jaká je situace v Krkonoších?
 Lucka: Je tu zataženo a začne sněžit. Dnes na sjezdovce
 do sebe narazily 2 dle lyžaři - jeden je ukrytiskem
 stavu, druhý má jen Pohmoždění
 Ji: Děkuji, aco je ještě velký počet návštěvníků?
 Lucka: ~~Velké množství~~ Ano, brzy začnou velké práz.
 Ji: ~~Že~~ tak všichni doufají, že se vše zlepší
 Ji: Děkuji, za informace
 Lucka: ~~Právě~~ Právě jsme dostali další informace
 Ji: z krušných hor
 Ji: Sálto vypráší
 Lucka: Větr zesílil přišel od západu. Zatím nic jiného
zastřel Němci

Příloha č. 11.: Soubor obrazových předpovědí počasí (novinové výstřižky)

příloha č. 12.: Pracovní list - **ZPRAVODAJSTVÍ - POČASÍ**

1. Vytvořte osnovu (obsah) zprávy o počasí:
2. Rozhodněte, jaké typy vět jsou v předpovědi užity (jaký typ převažuje)?
3. Opakují se zde nějaká slova? Která?
4. Jak byste popsali moderátora a jeho projev?
5. Jsou v této video ukázce nějaká cizí slova? (Taková slova, kterým nerozumíte, není vám zcela jasný jejich význam...). Tato slova vyhledej ve slovníku nebo v příručkách (případně na internetu):
6. Jaký vliv má počasí na člověka a jeho život? Proč sledujeme předpovědi počasí?
7. V dřívějších dobách neexistovala televize, internet ani noviny, i tak mělo počasí na život člověka velký vliv. Jak si ale v dávných dobách lidé vysvětlovali meteorologické jevy nebo předpovídali počasí?

Tereza Elchová

ZPRAVODAJSTVÍ - POČASÍ

1. Vytvořte osnovu (obsah) zprávy o počasí:
Teplota, dešť a sněhky; množství srážek; polokrajinná počasí;
klamná slunce v Evropě; deštivy v Evropě; předpověď na noc, neděle;
poměry, úterý; výhled počasí na celý týden
2. Rozhodněte, jaké typy vět jsou v předpovědi užity (jaký typ převažuje)?
Samotná minima 3 až -1. → příklad věty bez přísudku
Většina vět byla s podmínkami a přísudkem.
3. Opakují se zde nějaká slova? Která?
teplota, klamná slunce, sněhky, odlišnost
4. Jak byste popsali moderátora a jeho projev?
Moderátor byl obličejem ze společenským oděm. Často křídla obličej.
jeho mluva byla velmi rychlá a plynná. Na závěr
projevu popísal divákům každý večer. Používal gesta.
5. Jsou v této video ukázce nějaká cizí slova? (Taková slova, kterým nerozumíte, není vám zcela jasný jejich význam...). Tato slova vyhledej ve slovníku nebo v příručkách (případně na internetu):
~~frontální~~
frontální systém
biometeorologická záležitost
6. Jaký vliv má počasí na člověka a jeho život? Proč sledujeme předpovědi počasí?
Některým lidem dokonce počasí ovlivňuje jejich náladu.
Když chce mamka sušit prádlo, tak to určitě meda' ren,
oniž by řekla, že nebude pršet. To je jeden z příkladů,
proč sledujeme počasí. Díky předpovědi se dočkáme, jestli
bude sluníčko, pršet, sněžit, ... Počasí ovlivňuje práci, psychiku člověka.
7. V dřívějších dobách neexistovala televize, internet ani noviny, i tak mělo počasí na život člověka velký vliv. Jak si ale v dávných dobách lidé vysvětlovali meteorologické jevy nebo předpovídali počasí?
Lidé si vymýšleli proroctví a předpovědi je získali
dalšími generacemi.

PRAVODAJSŤVÍ - POČASÍ

1. Vytvořte osnovu (obsah) zprávy o počasí:

Příznaky
 Jak dnes bylo v ČR
 koncentrace vzduchu
 tlaková výše v Evropě
 jak bude v příští polovině týdne
 počasí mražení

Počasí na celý týden
 Rozločení

2. Rozhodněte, jaké typy vět jsou v předpovědi užity (jaký typ převažuje)?

Převládali věty s podmínkem a přísudkem.
 Byly tam i věty bez přísudku a podmínky

3. Opakují se zde nějaká slova? Která?

Koncentrace, vzduchu, tlak, mlha, mražení, teploty, týden,
 frontální, oblačnost, tlaková výše, inverze, sníh

4. Jak byste popsali moderátora a jeho projev?

Jeho projev se nábízel na živo.

Moderátor ^{mluvil} rychle, ale plynule, odborně, používal gesta
 s porovnáním s novou byl oblečen v obleku

5. Jsou v této video ukázce nějaká cizí slova? (Taková slova, kterým nerozumíte, není vám zcela jasný jejich význam...). Tato slova vyhledej ve slovníku nebo v příručkách (případně na internetu):

Meteorol
~~Bismetrický~~
 Frontální systém
 Bismetrická
 Inverze

6. Jaký vliv má počasí na člověka a jeho život? Proč sledujeme předpovědi počasí?

Když venku prší člověk má většinou špatnou náladu, ale když svítí slunce tak se nálada se hnedlepší.

7. V dřívějších dobách neexistovala televize, internet ani noviny, i tak mělo počasí na život člověka velký vliv. Jak si ale v dávných dobách lidé vysvětlovali meteorologické jevy nebo předpovídali počasí?

Podle pranostik

ZPRAVODAJSTVÍ - POČASÍ

1. Vytvořte osnovu (obsah) zprávy o počasí:

1. přivítání
2. počasí v ČR
3. počasí v Evropě
4. výhled počasí na celý týden
5. ukončení

2. Rozhodněte, jaké typy vět jsou v předpovědi užity (jaký typ převažuje)?

převládají věty s podmínkami a příslovky ale také se vyskytují věty bez přísudku

3. Opakují se zde nějaká slova? Která?

počasí, inverze, nadmořské výšky, sníh, zářít, oblačnost;

4. Jak byste popsali moderátora a jeho projev?

Moderátor je jasný a svým projevem, používá odborné výrazy, vypadá elegantně, je upravený, používá gesta (ukazuje směr proudění vzduchu, polohu hlavy, vypíná oči) stojí na domnělé mísce, je omezen časem, mluví plynule

5. Jsou v této video ukázce nějaká cizí slova? (Taková slova, kterým nerozumíte, není vám zcela jasný jejich význam...). Tato slova vyhledej ve slovníku nebo v příručkách (případně na internetu):

inverze oblačnost frontální systém

meteorologická podmínka
oblačná výška
biometeorologická zářít

6. Jaký vliv má počasí na člověka a jeho život? Proč sledujeme předpovědi počasí?

počasí má vliv na průběh člověka: na jeho náladu,
na jeho práci
na jeho zdraví

7. V dřívějších dobách neexistovala televize, internet ani noviny, i tak mělo počasí na život člověka velký vliv. Jak si ale v dávných dobách lidé vysvětlovali meteorologické jevy nebo předpovídali počasí?

Člověk věřil v boha
přemýšlel přirozeně

příloha č. 14.: Božena Němcová

adresa obrázku: <http://www.bozena-nemcova.cz/>

Ráno bylo parné; kde kdo, staří mladí pracovali v polích, aby se odvezlo alespoň to, co bylo sžato. Hospodáři noci nastavit museli, aby stačili svému hospodářství i robotě. Slunce jen pražilo, div že pod jeho žhoucími požáry zem nepukala. Lidem bylo dusno, kvítí vadlo, ptactvo lítalo při samé zemi, zvířata hledala stín. Od rána již vystupovaly na obloze mráčky, zpočátku maličké jen, šedé, bělavé, sem tam roztroušené, čím dále na den, tím více jich přibývalo, hromadily se, výše postupovaly, srážely se, tvoříce dlouhé šmáhy, barva jejich byla tmavší a tmavší – a k polední hodině byla celá obloha na západě potáhnuta černým těžkým mrakem, který se k slunci táhl. Se strachem dívali se ženci na oblohu, ačkoli sotva dechu měli, přece se každý do práce hnál, byť i nebyl písař ustavičně křičel a nadával. Byl to již tak jeho zvyk, hulákat, aby nezapomněli lidé, že jim má co poroučet, a měli před ním respekt. Babička seděla na zápraží; ouzkostně dívala se na mračna, která stála již nad stavením. Chlapci s Adélkou hráli za stavením, ale tak horko jim bylo, že by byli ze sebe všecko sházeli a do struhy skočili, kdyby je byla babička nechala. Adelka vždy švitorná, skákavá jak čečetka, zívala, nechtělo se jí do hraní a konečně se jí očka zavřela. Také babička cítila na očích tíži. Vlaštovičky nízce litaly, ba schovávaly se do hnízd; pavouk, na kterého se ráno dívala, jak mouchy opřádá a dáví, zalezl do pavučiny; drůbež stavěla se po dvoře do chladu ve hromádky, psi leželi u nohou babiččiných, a jako by po divém honu bývali, rychle oddychovali, plazíce jazykem ven. Stromy stály nepohnutě, ani lísteček se nehýbal. Pan Prošek s paní přišli ze zámku. „Lidičky, žene se hrozná bouře, je všecko doma?“ ptala se hospodyně zdaleka již. Plátno z bělidla, drůbež, děti, všecko se bralo domů a sklízelo, babička položila na stůl chléb, uchystala hromničnou svíčku, okna se zavřela. Mrtvo bylo, slunce bylo zakryto mrakem. Pan Prošek stál na silnici, rozhlížel se kolem dokola. V lese pod stromem viděl stát Viktorku. Tu prudce zavál větřík, zhluboka zahřmělo, černým mračnem prolítl blesk. „Bože, ta osoba, ona stojí pod stromem!“ řekl Prošek sám sobě a začal na druhou stranu volat a kývat, aby odešla. Viktorka ale při každém zablesknutí zatleskala do rukou a chechtajíc se pana Proška si ani nevšímal.

Veliké krupěje začaly padat, blesky křížovaly se v černých mračnech, hrom začal burácet, bouře rozpustila se s celou zuřivostí. Pan Prošek vešel do stavení. Babička měla rozžatou hromničnou svíci; modlila se s dětmi, které při každém blesku a udeření zbledly. Pan Prošek chodil od okna k oknu, dívaje se ven. Lilo se jako z konve, nebe bylo ustavičně otevřené, blesk za bleskem, hrom za hromem, jako by vzteklice v povětří lítaly. Okamžení ticho – tu zase modrožluté světlo v oknech se zakmitlo, blesk křížem a délkou projel oblohou a – prásk – prásk – znova nad stavením. Babička chtěla říci „Pánbůh s námi!“, ale slovo jí uvázlo v ústech; paní Prošková chytla se stolu, pan Prošek zbledl, Vorša a Bětky padly na kolena, děti se pustily do pláče. Bouře jako by tím udeřením byla vztek svůj zchladila, přestávala. Slaběji a slaběji zaznívalo rachocení hromu, mračna se rozcházely, měnily barvu, a již zase mezi šedými obláčky prokukovala modrá obloha. Blesky se ztrácely, přestalo i pršet, bouřka se zatáhla. Jaká to změna venku! Země ještě jako zemdlená odpočívá, údy se jí posud třesou, a slunce dívá se na ni zaroseným ještě, ale zářícím okem; tu a tam vidět ještě na jeho tváři mráček, pozůstatek to vášnivého rozhárání.

(BOŽENA NĚMCOVÁ: Babička)

Otázky a úkoly:

- 1) Společné přečtení ukázky.
- 2) Které postavy vystupují v této ukázce?
- 3) V které roční době a na jakém místě se odehrává děj?
- 4) Představ si, že jsi moderátor. Počasí v ukázce se pokus převést do předpovědi počasí (Jak bude zítra?).

příloha č. 16.: vybrané práce žáků

Otázky a úkoly:

- 1) Společné přečtení ukázky.
- 2) Jaké postavy vystupují v této ukázce?
- 3) V jaké roční době a na jakém místě se odehrává děj?
- 4) Představ si, že jsi moderátor. Počasí v ukázce se pokus převést do předpovědi počasí (Jak bude zítra?).

3, Odehrává se to v létě. Děj se odehrává na Starém Bělidle v Rakibovicích

2, babička, Věrborka, pan Prošek, paní Prošková, Adélka a kluci

4, Dobrý den, ^{velmi} vysoké teploty.

Kolem jedné hodiny se ~~se~~ ^{od Prahy} přibližují bouřky doprovázené větrem. Ve večerních hodinách bude ~~polojasno~~ ^{polojasno} s polojasno. Nashledanou

Otázky a úkoly:

- 1) Společné přečtení ukázky.
- 2) Jaké postavy vystupují v této ukázce?
- 3) V jaké roční době a na jakém místě se odehrává děj?
- 4) Představ si, že jsi moderátor. Počasí v ukázce se pokus převést do předpovědi počasí (Jak bude zítra?).

3, Tento děj se odehrává v létě na Starém Bělidle.

2, V této ukázce vystupují kluci, babička, Adélka, Věrborka a lidé.

4, Dobrý den,

U dnešní předpovědi počasí vás vítá paní Prošková Karla Mráčková.
V následujících dnech nás čeká u nás ČR velká záťas, B10 3,
který nás čeká hlavně kardializ a lidé se sice s tím nemocní.
V ranních hodinách nás čeká velká horka od 32 do 35°C
i na některých územích až 37°C. Proto doporučujeme abyste se neoblékali
V odpoledním čase se k nám měla přibližovat mráčka
úprná rada záťas. V oblastech mezi Máchovem a Hl. a
Rakibovicích nás čeká bouřka.

2) Přepisy vybraných mluvených textů

12. 12. 2011 – Tereza Tomášková (Dopolední Radiožurnál, 11. hodin)

...↑a bude 'zataženo až oblačno |'v Čechách od západu místy 'déšť' na horách sněžení a 'teploty do pěti stupňů↓... a bude 'zataženo až oblačno| 'v Čechách postupně od západu místy 'déšť' |na horách sněžení ↓ teploty mezi jedním a pěti stupni ↑ na horách kolem nuly ↑ na Šumavě tři ↓ foukat má 'mírný jižní vítr↑ k večeru se bude měnit na jihozápadní ↓

13. 12. 2011 – Pavel Prouza (Dopolední Radiožurnál, 9. a 10. hodin)

...počasí | přibývání oblačnosti | ojediněle 'déšť'↑ a teploty až 'sedm stupňů...
↑Čekáme od jihozápadu přibývání oblačnosti a zataženo ↓v Čechách místy ↑ jinde jen ojediněle 'déšť' ↓dopolední teploty tři až sedm stupňů | na horách kolem 'plus dvou foukat bude 'mírný až jihozápadní vítr↑ který ale v nárazech může mít sílu 'padesát kilometrů v hodině ↓'na horách ↑| ↓hlavně na severu bude dosahovat až 'devadesáti kilometrů v hodině ↓ rozptylové podmínky jsou mírně nepříznivé |↑a 'postupně se zlepší ↓

...bude převážně 'polojasno a ojediněle 'mlhy |od jihozápadu přibývání oblačnosti na 'oblačno až zataženo ↓v Čechách ↑místy ↓jinde jen 'ojediněle 'déšť' ↓|teploty 'tři až sedm stupňů ↓|na horách kolem dvou ↓|mírný 'jižní až jihozápadní vítr s nárazy na horách na severu až do 'devadesáti kilometrů za hodinu ↓rozptylové podmínky ↑mírně nepříznivé ↑a 'postupně se zlepší ↓

13. 12. 2011 – Kateřina Causidisová (Dopolední Radiožurnál, 11. hodin)

...bude polojasno |později přibývání 'oblačnosti a teploty do sedmi stupňů ↓...
bude 'polojasno |ojediněle 'mlhy od 'jihozápadu přibývání oblačnosti na oblačno až zataženo v Čechách místy ↑|↓ jinde jen 'ojediněle 'déšť' ↓teploty 'tři až sedm stupňů |na horách kolem 'dvou ↓mírný jižní až 'jihozápadní vítr s nárazy 'na horách na severu až do 'devadesáti kilometrů za hodinu ↓

19. 11. 2011 – Pavel Karas (Počasí, ČT1)

příjemný| 'dobrý večer↓ počasí v České republice 'stále ovlivňuje mohutná tlaková výše| její střed se udržuje| 'nad východní Evropou a i 'dnes bylo v České republice většinou 'zataženo nízkou inverzní oblačností↑ na tomto snímku vidíte| že ta nízká oblačnost se v odpoledních hodinách především v Čechách| začala částečně rozpouštět↓ teploty pod 'nízkou oblačností zůstávaly kolem čtyř stupňů celsia| ale v ↑Praze na Libuši ↓kde se ukázalo více slunce X byla teplota o něco vyšší↑ ↓osm celých a jedna desetina stupně| jsou to teploty z dnešní třinácté hodiny↓ ↑rozptylové podmínky zůstávají většinou 'nepříznivé a podíváme se jak to teď 'aktuálně vypadá s koncentracemi polétavého prachu↓ ... ↑my se podíváme samozřejmě i na záběry z družice Meteosat↓ X tady je vidět že| oblast vysokého tlaku vzduchu ovlivňuje 'velkou část Evropského kontinentu↓ tato tlaková výše blokuje postup frontálních systémů z Atlantiku| dále k východu frontální oblačnost zůstává ve Španělsku nad Biskajským zálivem| nad Britskými ostrovy a dostává se 'maximálně do Skandinávie |případně do západního středomoří| ↑tlaková výše by v nadcházející dnech měla 'pomalinku slábnout a ustupovat X dále k východu ale v příštím týdnu↑ nás bude stále provázet 'inverzní ráz počasí až úplný 'závěr příštího týdne přinese změnu↓|↑ do té doby 'bude počasí v Česku 'ovlivňovat slábnoucí oblast vysokého tlaku vzduchu↑ brázda nízkého tlaku vzduchu se začne nasouvat nejprve| na západní Evropu↑ postupně se bude blížit k naší 'západní hranici| a v druhé polovině příštího týdne by 'měl začít 'zesilovat ↑vítr| měl by foukatXmírný později až silnější a to od 'jihozápadu↓|↑během víkendu pak do České republiky dorazí 'i frontální systémy| které přinesou X sebou místy i ↓srážky↑ ty by měly být většinou dešťové| zpočátku v nadmořských výškách nad šest set metrů 'i smíšené nebo sněhové| 'zítra ale stále většinou 'zataženo nízkoinverzní oblačností↑ mlhavo| opět může z nízké oblačnosti slabě mrholit X případně slabě sněžit↑ ↓to zejména v nočních a ranních hodinách při teplotách pod bodem mrazu↑ a 'zejména po ránu kdy budou teploty na některých místech X v záporných hodnotách↑ mohou 'bud' mlhy namrzat nebo může namrzat 'i| mrholení↓ 'v↑Evropě je podstatně teplejiXna západě a v oblasti

Britských ostrovů| v Paříži a také v Londýně se zítra budou teploty pohybovat kolem 'dvanácti stupňů celsia| teplota to bude srovnatelná se španělským Madridem| 'v↑Česku pod nízkou oblačností teploty| o 'téměř deset stupňů nižší↓ v nočních hodinách nadále zataženo nízkou oblačností mlhavo ojediněle| mrholení místy pak 'mlhy jak jsem říkal při záporných teplotách může mrholení 'namrzat a ↓mlhy mohou být taky mrznoucí↑| ranní minima tři až minus jeden↑ v místech 's↑vyjasněním teploty až ke 'čtyřem stupňům celsia↓ 'vát bude v průběhu noci slabý proměnlivý↑ případně slabý| jižní vítr↓| ↑zítra vítr malinko| 'zesílí měl by foukat od jihu měl by být mírný jeho průměrná rychlost mezi dvěma až pěti metry za sekundu↑ na obloze ↑'beze změn zataženo nízkou oblačností| místy mlhy| ojediněle mrholení| na horách a během dne 'ojediněle i v nížinách skorojasno nebo polojasno↓|↑teploty zítra vystoupí na jeden až pět stupňů celsia| a 'biometeorologická zátěž ta bude| 'na stupni číslo dva↓ žádná výrazná změna ani na počátku 'příštího týdne| v pondělí, v úterý i ve středu stále většinou 'zataženo nízkou inverzní oblačností mlhavo ojediněle s mrholením↑|↑zpočátku 'ojediněle postupně pakXmísty i v nížinách skorojasno nebo 'polojasno↑ teploty pod nízkou oblačností mezi nulou až 'čtyřmi stupni celsia| při slunečném počasí ale mohou teploty šplhat opět až 'k osmi stupňům↑|↓říkal jsem že změna se chystá↑ ale až 'v závěru příštího t(polknutí)týdne↑| to znamená že ↑v sobotu a v neděli| postupně od západu 'více↑ oblačnosti místy s deštěm zpočátku v nadmořských výškách nad šest set metrů srážky 'smíšené nebo sněhové↑ v neděli se oteplí na šest až 'deset stupňů celsia a| tato frontální oblačnost už by 'měla rozrušit↑| teplotní inverzi nad 'Českou republikou| o počasí vše↑ přeji 'dobrý večer↓

8. 11. 2011 – Michal Jančařík (Počasí, Nova)

a máme pro vás informace o fenoménu který nás 'ovlivňuje všechny| bez rozdílu| tedy 'o počasí↑ ↓pojd'te se na to podívat dámy a pánové spolu se mnou↓ provede vás Michal Jančařík| ↑dnešní teploty byly kolem deseti stupňů celsia| a zhruba takové předpokládáme i zítra↓ 'takže slunečnéXdvaadvaceti stupňové teplo jako například ve Valencii nečekáme| na druhou↑ stranu například 'v Miláně měli hodně oblačnosti| a pršet tam bude pravděpodobně i 'zítra↓ ↑u nás to bude tak něco 'mezi| to znamená↑ vysoká oblačnost a srážky nehrozí| ale 'nízká inverzní 'ano↓| 'pokud se ovšem projasní a hrozí to 'spíš na východě našeho území| předpokládáme že teploty by mohly jít ke třinácti nebo čtrnácti stupňům celsia↑ v odpoledních maximech↑| pokud 'právě u vás budete mít smůlu a budete mít 'oblačno po celý den↓ bude to| 'deset stupňů↓↑no a zhruba 'osm až deset stupňů celsia↑↓naměříte také na horách v tisíci metrech↑ 'tam díky inverzi 'bude slunečno určitě| ↑pojd'me ale nejprve do 'dnešní noci↓ tam teplota kolem pěti stupňů| většinou oblačno při 'ojediněném vyjasnění teplota může klesat k jednomu stupni| no a ↑zítra 'naopak vystoupí až 'k patnácti stupňům celsia častější to může být tady 'na východě jak jsem zmiňoval| 'tam se projasní| ve 'vícero případech| jinak ovšem v nížinách 'spíš zataženo| nízkou oblačností↓↑tak to bude ještě ve čtvrtek ale od '↑pátku↓ už i 'v nížinách| bude| spíš 'slunečno což je asi dobrá zpráva↑ 'na druhou stranu to ovšem bude vykoupeno 'teplotami| protože ty 'ranní začnou klesat těsně pod bod mrazu| ty 'denní budou o víkendu kolem sedmi stupňů| ↓na druhou stranu| mělo by být jak 'na horách↑ tak 'v nížinách slunečno '↑užívejte si to| 'to vám přeje Michal Jančařík↓'↑mějte se hezky↓

9. 3. 2012 - Michal Žák + Jolana Voldánová a Josef Maršál (Ukázka dialogu mezi moderátory na ČT1 během bloku o počasí)

Jolana Voldánová: ... ↑všechno o počasí ví dnes X Michal Žák X Michale↓včerejší výstraha meteorologů se naplnila v noci na dnešek X teploty X klesly↑ k nule X nebo dokonce pod ni| a místy to 'pěkně klouzalo↓ náledí ale nakonec žádné vážnější X problémy X nezpůsobilo↑ co nás čeká během této noci? zase mráz? a tedy případně náledí?

Michal Žák: dobrý večer | ↑mrznout sice bude↓ ale ne silně↑ a hlavně náledí↑ by se mělo tvořit jen| v horských oblastech ↓čili jen výjimečně ↓kromě hor↑ totiž sníh během dnešního dne roztál| a tak už v podstatě nemá co zmrznout↑ jiná situace je právě na horách| kde se zejména v lesních úsecích náledí a zmrazky na vozovkách vytvářet můžou↑ dnešní ráno sice ještě místy připomínalo zimu↑| ↓třeba na Olomoucku ↑↓sněhovou pokrývku zachytila Jana Bajerová v Hnojicích↑ přes den už ale sníh při slunečném počasí a teplotách kolem osmi stupňů↑ rychle roztál | | ↑příčinou slunečného počasí je hřeben vysokého tlaku vzduchu ↓který k nám dnes zasahoval od západu↑ ten ale začíná postupně slábnout↑ a uvolní↑ tak cestu frontálnímu systému↓ jeho oblačnost vidíme postupovat v tomto prostoru↑ a během zítřejšího dne by od ↑severozápadu měl začít ovlivňovat počasí taky u nás v Česku↓ ↑a to nejenom velkou oblačností↑ || ↓ale přinese i srážky | ostatně potvrdí to i detailní model pro | střední Evropu↓| oblačnosti sice začne přibývat už v noci↓ ale bude se jednat spíš o oblačnost vysokou↑ déšť dorazí až během zítřejšího odpoledne ↓a víc srážek bychom potom měli mít v průběhu| neděle↑ X tlak vzduchu bude zítra v průběhu dne postupně slabě klesat↑ rozptýlové podmínky v noci a ráno mírně nepříznivé↓ přes den se ale budou zlepšovat na dobré | (hluboký nádech) | v noci bychom měli mít jasno až polojasno↑ ojediněle se vytvoří mlhy↑ postupně od severozápadu začne oblačnosti přibývat↓ ale jak jsme řekli↑ bude se jednat hlavně o tu oblačnost vysokou↓ teploty↑ klesnou na plus jeden až minus tři stupně↑ | při déle trvajícím vyjasnění | až na hodnoty↑ kolem minus pěti↑ vítr slabý | proměnlivý | | nebo od západu↓

Josef Maršál: obligátní páteční otázka| víkend na horách| jak tam to se sněhem vypadá| jaká je jeho kvalita a nasněžilo ještě něco Michale?

M. Ž.: do dnešnírána do dnešního ↑rána připadlo většinou od dvou do sedmi centimetrů↓ nového sněhu á na horách ho leží stále dost || ostatně↑ | 'tady je důkaz↑ na fotce Ivany Vostřákové z Modravy| a jeho kvalita↑ | ↓proměnlivá ale většinou dobrá↓ ... (vstup – reportáž z hor) ... (informace o jednotlivých horských střediscích) ...

J. V.: já ale předpokládám že nás ale bude víc kteří už se X těšíme na jaro| ty sice slibuješ další X mrazivou noc ale já doufám že máš nějaké příznivější zprávy↑ pro další dny↓

M. Ž.: Mám↑ | ale ještě to chvíli potrvá↓| 'oteplovat se totiž bude pomalu↓ | nicméně↑ v druhé polovině příštího týdne bychom se 'postupně měli dočkat teplot mezi deseti až patnácti stupni↓ á to určitě povzbudí i přírodu| ostatně to↑ zda už se probouzí k životu↑ zjišťovala Barbora Kladivová↓ ... (reportáž) ... zítřejší den↑ začne zpočátku spíš malou oblačností↓ polojasno až oblačno| od severozápadu bude oblačnosti přibývat↓| k večeru a odpoledne se postupně přidá i déšť na hřebenech hor sněžení | ↑ 'teploty↑ ↓osm až dvanáct↓ na horách kolem dvou stupňů| neděle velká oblačnost | občas déšť nebo přeháňky | v polohách nad sedm set metrů postupně sněhové | později od severovýchodu ubývání oblačnosti↑ i srážek↓ (na pozadí začíná hrát hudba, tempo řeči se zrychluje) ↑teploty ↓čtyři až osm↓ v pondělí většinou velká oblačnost| místy slabý déšť nebo přeháňky↑ nad osm set metrů srážky sněhové↑ | teploty mezi pěti ↑až devíti stupni↓ v dalších dnech bude oblačnosti a srážek citelně ubývat ↑á teploty↑ ↓půjdou nahoru↓ postupně na deset 'až na patnáct stupňů↓ tolik počasí↑ teď už události↓

3) Záznam rozhovoru s Mgr. Janou Adámkovou, Ph.D.

Dne 20. 2. 2012 proběhlo v Liberci regionální kolo řečnické soutěže Mladý Demosthenes. Při této příležitosti byla oslovena pořadatelka této soutěže pro mladé řečníky paní Mgr. Jana Adámková, Ph.D.

Na co byste se zaměřila jako učitelka češtiny? Jaký postup byste navrhovala pro práci s mluvenými projevy?

Pokud se jedná o charakteristiku mluveného projevu, tak je vhodné začít nejprve poslechem ukázek. Jedna by měla být bez chyb. Druhá by měla být natočená s chybami.

Následuje samostatné hodnocení ukázek žáky, po kterém si žáci sami vyzkouší přednést vlastní mluvený text.

Na závěr je provedena charakteristika mluvného projevu.

Měla byste nějakou radu, jak pracovat na správných řečových návycích (jak co nejlépe rozvíjet komunikační kompetence u žáků základních škol)?

Před každým mluveným projevem by měla být provedena „rozcvička“, jak jste mohla vidět v úvodu dnešní soutěže. Žáci by se měli rozdýchat, rozmluvit, dbát na správný postoj a dýchání během promluvy. Je nutné důkladně rozezvučit a uvolnit mimické svaly. Náměty na různá taková cvičení budete moci od dubna tohoto roku najít v mé nové publikaci.

Jako motivace v některých přípravách jsou užity profesionální předpovědi počasí, které jsou moderovány profesionálními moderátory (případně meteorology). Motivací pro žáky může být právě profese moderátor – co je na této profesi zajímavé, co musí moderátor umět a znát. Co vás konkrétně nejvíce baví na profesi moderátora? Čím by se dali žáci „navnadit“?

Určitě kontakt s lidmi, i když skrze obrazovky, je neuvěřitelné, jaký má moderátor vliv na posluchače. Můžete pozitivně ovlivnit lidi (samozřejmě i negativně, ale

tomu se vyvarovat!). Moderátorská profese funguje jako zrcadlo. Můžeme si to vyzkoušet i na ulici. Zkuste jít po chodníku a dívat se na lidi, tvářit se příjemně a usmívat se. Určitě vám to každý oplatí a usměje se také. Stejně tak funguje moderátor na diváky. Nikdo by se nechtěl koukat na moderátora, který se do kamery mračí a působí negativně.

4) Záznam rozhovoru s Ing. Alenou Zárybnickou

21. 2. 2012 se autorka této diplomové práce zúčastnila přednášky o počasí (určené pro zemědělce) paní Ing. Aleny Zárybnické. Posluchači se mohli dovědět, jak prakticky využít jevů, které mohou sledovat. Během prezentace AZ využívala obrázky Martina Setváka, které jsou běžně k nahlédnutí na jeho webových stránkách. Také paní Alena Zárybnická byla i po vyčerpávající přednášce tak hodná, že si udělala čas na zodpovězení několika otázek.

Vy jste meteorolog. Diváci vás „potkávají“ na televizních obrazovkách, odkud jim přinášíte velmi profesionální předpovědi počasí. Celá příprava těchto zpráv je čistě vaší prací?

Česká televize dostává textové předpovědi od ČHMÚ. Pokud se mi po přečtení na této zprávě něco nezdá, obracím se na ČHMÚ a předpověď ještě konzultujeme. Následující předpověď počasí vzniká v přímém přenosu bez užití čtecího zařízení.

Stát před kamerou a moderovat zprávy o počasí asi není snadné. Jak vzpomínáte na svoje „moderátorské“ začátky?

O počasí jsem se začala zajímat díky svému adrenalinovému koníčku létání na větroni. Proto jsem se rozhodla stát se meteoroložkou. Už během studií jsme spolu s Pavlem Karasem a Táňou Míkovou začali s moderováním. Nejprve na OK3 (ČT3) a následně na ČT1. Díky různým vysílacím změnám, které nyní probíhají na ČT, jsme začali využívat částečně i čtecí zařízení, což přináší jistou míru stresu.

Setkala jste se během své moderátorské činnosti s nějakými výtkami ohledně užívání některých odborných termínů ze strany diváků či jazykovědců?

Takový malý problém měli jazykovědci s termínem nárazovitý vítr. Začali jsme tedy raději užívat „vítr s nárazy“.